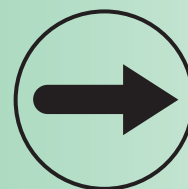

Llwybrau Dysgu 14-19 Canllawiau

Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Rhif y Cylchlythyr: 37/2004
Dyddiad Cyhoeddi: Gorffennaf 2004

Cylchlythyr
Cyfarwyddyd

Cymorth i Bobl
Ifanc

www.dysgu.cymru.gov.uk
www.learning.wales.gov.uk

Adran Hyfforddiant ac Addysg
Department for Training and Education

Llywodraeth Cynulliad Cymru
Welsh Assembly Government

- Teitl y Ddogfen:** Llwybrau Dysgu 14-19 Canllawiau
- Cynulleidfa:** Prifathrawon, rheolwyr cwricwlwm a chyrrff llywodraethu ysgolion a gynhelir; awdurdodau addysg lleol; awdurdodau esgobaethol; rhwydweithiau 14-19; sefydliadau addysg bellach ac addysg uwch; cymdeithasau athrawon a chymdeithasau ac undebau eraill; sefydliadau hyfforddi athrawon; cyrrff dyfarnu; darparwyr hyfforddiant; cyrrff cyflogwyr; cyflogwyr; cyrrff gwirfoddol; a'r holl bartneriaid sy'n ymwneud â'r ddarpariaeth 14-19.
- Golwg Gyffredinol:** Nod y canllawiau hyn yw nodi sut y bydd Llwybrau Dysgu 14-19 yn gweithio'n ymarferol er budd pobl ifanc, yr economi a chymunedau yng Nghymru. Maent yn adeiladu ar Gynllun Gweithredu 2003 ac maent yn rhan o gyfres a fydd yn dal i adeiladu ar brofiadau ac arbenigedd pawb sy'n ymwneud â'r maes.
- Camau i'w cymryd:** Mae'r canllawiau hyn yn cadarnhau'r camau y cytunwyd arnynt yn 'Y Wlad sy'n Dysgu: Cynllun Gweithredu Llwybrau Dysgu 14-19'. Dyma'r sail ar gyfer gweithredu'r Llwybrau Dysgu o fis Medi 2004 ymlaen.
- Gwybodaeth bellach:** Dylid cyfeirio ymholiadau am y canllawiau hyn at:
Mr Russell Dobbins
Is-adran Cyfranogiad Ieuenctid a Disgyblion
Llywodraeth Cynulliad Cymru
Parc Cathays
Caerdydd
CF10 3NQ
Ffôn: 029 2082 5854
Ffacs: 029 2080 1051
E-bost: 14-19@wales.gsi.gov.uk
- Copiau ychwanegol:** Mae'r canllawiau hyn ar gael ar y rhyngwrdd yn **www.dysgu.cymru.gov.uk** a gellir eu copïo oddi yno. Yn ogystal, o fis Medi 2004 ymlaen, bydd copiau ar gael ar ffurf dalennau rhydd oddi wrth Russell Dobbins, gan ddefnyddio'r manylion cysylltu uchod.
- Dogfennau cysylltiedig:** Cymru: Gwlad Well. 2003
Y Wlad sy'n Dysgu: Dogfen Ymbaratoi. 2001
Y Wlad sy'n Dysgu: Llwybrau Dysgu. Dogfen Ymgynghori. 2002
Y Wlad sy'n Dysgu: Llwybrau Dysgu 14-19. Cynllun Gweithredu. 2003

Ceir rhestr lawn o ddogfennau a strategaethau perthnasol yn Atodiad F

Gwnaed y gwaith celf ar y clawr blaen gan Natasha Thaladi o Ysgol Uwchradd yr Eglwys Newydd, Caerdydd, fel rhan o'i gwaith cwrs ar gyfer TGAU Celfyddyd yn 2004.

Cynnwys

LLWYBRAU DYSGU 14-19**CANLLAWIAU****Cynnwys****Tudalen****Rhagair y Gweinidog****iii****Crynodeb Gweithredol****v****Adran****Adran 1: Llwybrau Dysgu****1.0**

ELFEN ALLWEDDOL 1: Llwybr Dysgu Unigol

1.1

ELFEN ALLWEDDOL 2: Rhagor o Ddewis a Hyblygrwydd

1.2

ELFEN ALLWEDDOL 3: Y Craidd Dysgu

1.3

- Profiad sy'n Canolbwyntio ar Waith

1.4

- Cyfranogiad Cymunedol

1.5

Adran 2: Cymorth i Ddysgwyr**2.0**

ELFEN ALLWEDDOL 4: Cymorth Anogwr Dysgu

2.1

ELFEN ALLWEDDOL 5: Mynediad at Gymorth Personol

2.2

ELFEN ALLWEDDOL 6: Gwybodaeth, Cyngor a Chyfarwyddyd am Yrfaeodd

2.3

Adran 3: Sut y Gweithredir y Chwe Efen Allweddol**3.0**

Rhwydweithiau 14-19

3.1

Ariannu Llwybrau Dysgu 14-19

3.2

Adran 4: Atodiadau**4.0**

Atodiad A Aelodau grwpiau 14-19 2003-04

4.1

Atodiad B Sgiliau: diffiniadau

4.2

Atodiad C Grid cynllunio ar gyfer Llwybrau Dysgu cytbwys

4.3

Atodiad D Disgrifiad swydd posibl ar gyfer Anogwr Dysgu

4.4

Atodiad E Swyddogaeth y Rhwydweithiau 14-19

4.5

Atodiad F Dogfennau a strategaethau cysylltiedig

4.6

Eich Nodiadau

RHAGAIR Y GWEINIDOG

Cadarnhaodd Llywodraeth Cynulliad Cymru yr ymrwymiad i drawsnewid y ddarpariaeth 14-19 yng Nghymru yn ein hagenda strategol 'Cymru: Gwlad Well'. Rydym yn cydnabod pwysigrwydd y cyfnod hwn i'n prif flaenoriaethau ar gyfer iechyd gwell, swyddi gwell, sgiliau gwell a chymunedau diogelach a chryfach. Cychwynnwyd ar y gwaith gydag 'Y Wlad sy'n Dysgu' (2001) a pharhau gydag 'Y Wlad sy'n Dysgu: Llwybrau Dysgu 14-19' (2002). Erbyn hyn rydym wedi cyrraedd y fan lle gallwn gyhoeddi canllawiau manwl ynghylch cyflawni'r gwaith.

Datblygwyd y canllawiau hyn trwy bartneriaeth rhwng pawb sy'n ymwneud â darparu ar gyfer pobl ifanc 14-19 oed, ynghyd â'r bobl ifanc eu hunain. O ganlyniad i hynny, mae'r holl gynhwysion gennym i'n helpu i gyrraedd ein nod, sef bod:

"95 y cant o bobl ifanc, erbyn eu bod yn 25 oed, yn barod ar gyfer gwaith sgiliau uchel neu addysg uwch erbyn 2015"

Rydym yn benderfynol ers y cychwyn y dylem adeiladu ar yr arferion da a geir eisoes ar gyfer rhai dysgwyr mewn rhai sefydliadau ac y dylem sicrhau bod gan bob dysgwr hawl i hynny lle bynnag y maent yn dysgu.

Rwyf wedi fy mhlesio'n fawr ag ymroddiad, brwdfrydedd a chreadigrwydd y 170 o bobl o bob sector sydd wedi cyfrannu at y saith grŵp gorchwyl a gorffen a fu'n helpu i lunio'r canllawiau hyn. Manteisiodd cannoedd o bobl eraill ar y ffordd agored y datblygwyd y canllawiau i gynnig gair am eu profiad hwythau. Roedd hynny o gymorth i sicrhau bod gennym batrwm a fydd yn gweithio mewn gwirionedd er budd dysgwyr Cymru. Rwy'n ddiolchgar iawn i bawb sydd wedi cyfrannu at broses eithriadol o bwysig.

Bydd y bartneriaeth yn parhau. Bydd y Grŵp Llywio Cyffredinol yn sôn wrthyf am y ffordd y caiff y Llwybrau Dysgu 14-19 eu gweithredu ac am y canllawiau a baratoir o hyn ymlaen. Mae pobl ifanc wedi cael cyfle i wneud eu cyfraniad hwythau trwy gydol y broses. Byddant yn parhau i wneud hynny fel rhan o'r Grŵp Llywio Cyffredinol. Byddant hefyd yn aelodau gwerthfawr o'r Rhwydweithiau 14-19 lleol a sefydlir i weithredu'r cynlluniau datblygu lleol.

Er mwyn trawsnewid y ddarpariaeth 14-19, bydd yn rhaid sicrhau cydbwysedd rhwng datblygiad cenedlaethol a datblygiad lleol. Byddwn yn cydweithio'n agos â'r Rhwydweithiau 14-19 i sicrhau y telir sylw i brofiadau a datblygiadau lleol gwerthfawr wrth weithredu'r polisiau cenedlaethol.

Bydd Llwybrau Dysgu yn trawsnewid dewisiadau a chyfleoedd pobl ifanc. Gwnânt hynny trwy roi mwy o ddewis a hyblygrwydd; trwy sicrhau Llwybrau Dysgu unigol a fydd yn diwallu anghenion y dysgwyr a thrwy roi cyfleoedd a phrofiadau cyfoethocach a fydd yn helpu dysgwyr i ddatblygu'r sgiliau ehangach y bydd arnynt eu hangen ar gyfer bywyd a gwaith. Byddant yn rhoi ystyriaeth lawn i dystiolaeth 'Sgiliau Dyfodol Cymru' ynghylch yr hyn y mae ar ddysgwyr ei angen er mwyn cael gwaith a byw bywydau llawn a llwyddiannus.

Bydd y gefnogaeth unigryw a ddarperir yn sicrhau bod pawb sy'n dysgu yn cael y cyngor a'r arweiniad y mae arnynt eu hangen i wneud dewisiadau da ac i oresgyn y rhwystrau sy'n eu hatal rhag dysgu. Bydd yn eu galluogi i sylweddoli bod eu hiechyd corfforol, cymdeithasol ac emosiynol mor bwysig â'u datblygiad deallusol wrth fynd ati i wireddu eu potensial.

Bydd y canllawiau hyn yn helpu i ddarparu Llwybrau Dysgu i bawb sy'n dysgu. Bwriadwn barhau i adeiladu ar brofiadau'r rhaglenni peilot, y Rhwydweithiau 14-19, sefydliadau dysgu a'r dysgwyr eu hunain.

Fodd bynnag, mae'r canllawiau hyn yn gam mawr ymlaen. Dros amser, byddant yn sicrhau bod llawer rhagor o ddewisiadau ar gael i ddysgwyr yn gyffredinol. Mae'n sicrhau bod y broses o drawsnewid cyfleoedd dysgu i bobl 14-19 oed o fewn ein cyrraedd. Dyma gam bras arall ar y ffordd i wneud Cymru'n 'Wlad sy'n Dysgu'.

Jane Davidson AC
Y Gweinidog dros Addysg a Dysgu Gydol Oes

CRYNODEB GWEITHREDOL

Beth y bwriedir ei gyflawni

Mae Llywodraeth Cynulliad Cymru yn benderfynol o drawsnewid y ddarpariaeth 14-19 yng Nghymru. Rydym yn dymuno gweld:

“95 y cant o bobl ifanc, erbyn eu bod yn 25 oed, yn barod ar gyfer gwaith sgiliau-uchel neu addysg uwch erbyn 2015”

Mae Llwybrau Dysgu yn cynnwys cyfuniad o chwe elfen allweddol a fydd, gyda'i gilydd, yn sicrhau, dros amser, bod pawb sy'n dysgu yn cael y cyfuniad gorau o brofiadau dysgu i ddiwallu eu hanghenion. Yn ogystal, mae'r elfennau allweddol yn galluogi pobl sy'n dysgu i gael y cymorth a'r arweiniad y mae arnynt eu hangen i wireddu eu potensial. Y chwe elfen allweddol yw:

- Llwybrau Dysgu unigol i ddiwallu anghenion pob dysgwr;
- rhagor o ddewis a hyblygrwydd o ran rhaglenni a ffyrdd o ddysgu;
- craidd Dysgu sy'n dechrau pan fydd y bobl ifanc yn 14 oed ac yn para hyd nes y byddant yn 19, ble bynnag y maent yn dysgu;
- cymorth Anogwr Dysgu;
- cyfle i gael cymorth personol;
- cyngor ac arweiniad diduedd am yrfaeodd.

Bydd Llwybrau Dysgu 14-19 yn annog rhagor o bobl ifanc i wireddu eu potensial fel y byddant wedi'u harfogi'n well ar gyfer byd gwaith ac yn ddinasyddion mwy gwybodus a gweithgar. Bydd yn gwneud hyn trwy helpu i sicrhau bod pobl ifanc yn ennill gwell cymwysterau a bod cyfran uwch o bobl ifanc 16 oed yn mynd ymlaen i ddysgu mwy ym myd addysg a hyfforddiant, trwy gynnig rhagor o ddewis, hybu cyfle cyfartal a thrwy helpu i gyflawni 'Ymestyn Hawliau'.

Sut y caiff ei gyflawni

Llwybrau Dysgu: Elfennau Allweddol 1, 2 a 3

- Caiff y cynllun Llwybrau Dysgu ei roi ar waith fesul cam. Bwriedir cadarnhau pa mor gyflym y gwneir hynny ar ôl ymgynghori â'r Grŵp Llywio Cyffredinol. Bydd yn dibynnu faint o arian sydd ar gael, dadansoddiad o'r gallu i weithredu'r cynllun a chynlluniau datblygu'r Rhwydweithiau 14-19.
- Ceir dewislenni fydd yn cynnig rhagor o ddewis a hyblygrwydd o fis Medi 2004 ymlaen. Cefnogir hyn i ddechrau gan grant o £50,000 gan Lywodraeth Cynulliad Cymru i bob Rhwydwaith 14-19.
- Bydd rhagor o gyfleoedd ar gyfer cyfranogiad cymunedol a phrofiad sy'n canolbwyntio ar waith mewn Craidd Dysgu fel y nodir mewn canllawiau pellach o fis Medi 2005 ymlaen, gyda gwaith ar weithgareddau meithrin gallu, gyda chymorth Llywodraeth Cynulliad Cymru, o fis Medi 2004 ymlaen.

Cymorth i Ddysgwyr: Elfennau Allweddol 4, 5 a 6

- Bwriedir cyflwyno cymorth personol a chymorth anogwyr dysgu mewn ardaloedd penodol o fis Medi 2004 ymlaen fel rhan o raglen beilot; cesglir arferion da yn yr agweddau hyn y tu allan i'r ardaloedd hynny hefyd er mwyn paratoi canllawiau ychwanegol yn haf 2005.
- Bydd gwybodaeth, cyngor ac arweiniad am yrfaeodd yn rhan o'r pecyn cefnogi dysgwyr.
- Bydd Lwfansau Cynhaliaeth Addysg ar gyfer pobl ifanc 16-18 oed yn cael eu cyflwyno fesul tipyn o fis Medi 2004 ymlaen.

Gwneud iddo weithio: Rhwydweithiau 14-19

- Bydd Rhwydweithiau 14-19, trwy gydweithio â'r Consortiwm Cymunedol dros Addysg a Hyfforddiant (CCET) a'r Bartneriaeth Pobl Ifanc (PPI) yn ardal pob awdurdod lleol, yn penderfynu ar y blaenoriaethau ar gyfer eu hardal ac yn paratoi eu cynllun datblygu cyntaf, a weithredir o fis Medi 2004 ymlaen, yn cynnwys cynlluniau ar gyfer symud ymlaen â'r Llwybrau Dysgu.

Yn ogystal, bydd y datblygiadau hyn yn adlewyrchu'r gwersi sydd i'w dysgu o raglenni peilot Cymhwyster Bagloriaeth Cymru (CBC), datblygiad Fframwaith Credydau a Chymwysterau Cymru (CQFW), y gwaith o adolygu gofynion Cyfnod Allweddol 4 (CA4) y cwricwlwm cenedlaethol, 'Ymestyn Hawliau', a threfniadau i addysgu a hyfforddi troseddwr ifanc.

Adran 1

Llwybrau Dysgu

ADRAN 1: LLWYBRAU DYSGU

ELFENNAU ALLWEDDOL 1, 2 A 3: Llwybrau Dysgu Unigol, Rhagor o Ddewis, Hyblygrwydd a'r Craidd Dysgu

Beth yw Llwybrau Dysgu:

Yn gyffredinol, Llwybrau Dysgu yw profiadau dysgu pob person ifanc 14-19 oed yn unigol. Maent yn golygu datblygu'r hyn y mae gan bob dysgwr hawl iddo, yn cynnwys cyfuniad o ddysgu ffurfiol, dewis ehangach, hyblygrwydd a Chraidd Dysgu 14-19, ynghyd â chyfuniad unigryw o gefnogaeth a fydd yn diwallu anghenion y dysgwyr.

Chwe elfen allweddol y Llwybrau Dysgu yw:

<i>Llwybr Dysgu</i>		
1	LLWYBR DYSGU UNIGOL	Llwybr Dysgu wedi'i addasu ar gyfer yr unigolyn (gan gydnabod gofynion statudol) yn arwain at gymwysterau cydnabyddedig a chredydau, dysgu priodol ar y lefel(au) cywir ar yr amser priodol sy'n addas ar gyfer anghenion, gallu a diddordebau'r dysgwr ac sy'n rhedeg o 14-19 oed a thu hwnt
2	RHAGOR O DDEWIS A HYBLYGRWYDD	Rhagor o ddewis o opsiynau perthnasol o nifer o feysydd ¹ , a mwy o hyblygrwydd i amrywio cyflymder a chyfeiriad y llwybr
3	Y CRAIDD DYSGU	Dysgu ehangach sy'n cynnwys y sgiliau, y wybodaeth, y ddealltwriaeth, y gwerthoedd a'r profiadau y bydd ar bob person ifanc 14-19 oed eu hangen, beth bynnag yw eu Llwybr Dysgu
<i>Cymorth i Ddysgwyr²</i>		
4	ANOGWR DYSGU	Hawl i gael cymorth wrth ddysgu: cyfle rheolaidd i drafod yr hyn a ddysgir a'r cynnydd a wneir
5	CYMORTH PERSONOL	Cyfle i gael cymorth personol pan fydd angen: gall y dysgwr ei geisio ei hunan neu, os bydd y dysgwr yn cytuno, gall rhywun arall ei gyfeirio/chyfeirio at y gefnogaeth
6	CYNGOR AC ARWEINIAD AM YRFAOEDD	Cyngor ac arweiniad diduedd am yrfaedd a fydd o gymorth i Llwybr Dysgu'r unigolyn

1: Gweler adran 1.2

2: Weithiau, mae'n bosib mai'r un un fydd yn darparu rhai agweddau ar gymorth dysgu, cymorth personol a chyngor a chyfarwyddyd gyrfa

Beth yr ydym am ei gyflawni

1. Bydd Llwybrau Dysgu 14-19 yn:

- cynyddu'r gyfran o rai 16 oed sydd â chymwysterau lefel 2 ar gyfran o rai 19 oed sydd â chymwysterau lefel 3;
- lleihau nifer y bobl ifanc sy'n gadael addysg lawn amser heb gymwysterau;
- cynyddu'r gyfran o rai 16 oed sy'n symud ymlaen i ddysgu pellach, llawn amser neu ddysgu yn y gwaith;
- lleihau nifer y rhai 16-18 oed nad ydynt mewn addysg, gwaith na hyfforddiant (NEET);
- cynyddu presenoldeb, lleihau gwaharddiadau ac yn sicrhau bod rhagor o bobl ifanc yn aros ym myd dysgu;
- galluogi rhagor o bobl ifanc i wireddu eu potensial;
- rhoi sylw cadarnhaol i gyflawni sy'n golygu bod llwyddiant pobl ifanc yn cael ei ddatlu;
- helpu pobl ifanc i fod yn fwy annibynnol, i wneud dewisiadau ac i gymryd rhan yn y broses ddemocrataidd;
- cael effaith gadarnhaol ar sgiliau sylfaenol, sgiliau gwaith a chyflogaeth gynaliadwy.

2. Yn ogystal, bydd Llwybrau Dysgu 14-19 yn helpu i wella cyfleoedd gwaith; i hybu datblygiad cyfle cyfartal; i gynyddu'r gwir Gynnyrch Mewnwladol Crynswth (GDP); i leihau tlodi, yn cynnwys mewn ardaloedd Cymunedau yn Gyntaf; i leihau ymddygiad gwrth-gymdeithasol a gweithgareddau troseddol; ac i hybu iechyd.

3. Bydd Llwybrau Dysgu 14-19 yn cyfrannu at amcanion 'Iaith Pawb' trwy geisio:

- cynnig darpariaeth yn newis iaith y person ifanc lle bo modd;
- rhoi pwyslais ar ddatblygu sgiliau dwyieithog pobl ifanc;
- sicrhau bod gan y bobl ifanc sgiliau yn y Gymraeg a'r Saesneg a fydd yn eu galluogi i ddysgu a gweithio mewn cymdeithas ddwyieithog.

Elfen Allweddol 1: Llwybr Dysgu Unigol

Beth yw Llwybr Dysgu unigol:

Llwybr Dysgu yw profiad dysgu pob person ifanc 14-19 oed yn unigol. Mae'n cynnwys craidd dysgu ac amryw o opsiynau y mae'r dysgwr yn dewis o'u plith, gyda chefnogaeth ac arweiniad gwybodus.

1. Bydd y dysgwyr yn dewis, gyda chefnogaeth ac arweiniad, **opsiynau a fydd yn addas ar gyfer eu diddordebau, eu gallu a'u harddulliau dysgu**, ac a fydd yn rhoi cyfleoedd iddynt gyflawni eu potensial.

2. Dylai Llwybr Dysgu:

- hybu cynhwysiant trwy roi cyfleoedd i bob dysgwr gael **amrediad eang a chytbwys o brofiadau**. Bydd hyn yn galluogi dysgwyr i ddatblygu'r sgiliau y mae arnynt eu hangen mewn bywyd a gwaith gan dalu sylw i'r dystiolaeth a geir yn *'Arolwg Sgiliau Dyfodol Cymru' (2003)*;
- cydnabod profiadau o **bob agwedd ar fywyd dysgwr** yn cynnwys gwaith rhan amser a gweithgareddau y tu allan i'r amgylchedd dysgu ffurfiol, er enghraifft, cyfrifoldebau gofalu;
- cydnabod y **gefnogaeth**, a fydd yn amrywio dros amser, y bydd ar ddysgwyr ei hangen i'w helpu i **oresgyn y rhwystrau sy'n eu cadw rhag dysgu** ar ffordd y gall pob dysgwr gael cyfuniad unigryw o gymorth i gwrdd â'i anghenion unigol.

Mae'r adran hon yn diffinio fframwaith Llwybr Dysgu sydd wedi ei lunio ar gyfer yr unigolyn

Sut y Cyflenwir y Llwybrau Dysgu: Chwe Efen i Drawsnewid Dysgu 14-19 yng Nghymru

	Efen hanfodol	Cyflenwi	Pwy
L	Llwybr Dysgu wedi'i lunio ar gyfer yr unigolyn (gan gydnabod gofynion statudol) yn arwain at gymwysterau cydnabyddedig a chredydau, dysgu addas ar y lefel(au) priodol ar yr amser cywir sy'n addas ar gyfer anghenion, gallu a diddordebau'r dysgwr ac sy'n rhedeg o 14-19 oed a thu hwnt	Sefydliad dysgu unigol/ Rhwydwaith 14-19	Sefydliadau dysgu Rhwydweithiau 14-19
L	Rhagor o ddewis o opsiynau perthnasol o nifer o feysydd ¹ , a mwy o wyblygrwydd i amrywio cyflymder a chyfeiriad y Llwybr	Dewislen	Rhwydweithiau 14-19
W	Y Craidd Dysgu: dysgu ehangach sy'n cynnwys y sgiliau, y wybodaeth, y ddealltwriaeth, y gwerthoedd a'r profiadau y bydd ar bawb sy'n 14-19 oed eu hangen, beth bynnag yw eu Llwybr Dysgu	Dewislen Profiad sy'n canolbwyntio ar waith Cyfranogiad cymunedol Gweithgareddau/profiadau y tu mewn a'r tu allan i'r sefydliad dysgu arweiniol	Rhwydweithiau 14-19
Y	Hawl i gael cymorth proffesiynol wrth ddysgu: cyfle rheolaidd i drafod yr hyn a ddysgir a'r cynnydd a wneir	Cymorth anogwr dysgu i bob dysgwr, ond nid yn unigol o anghenraid	Anogwr Dysgu
B	Cyfle i gael cymorth personol pan fydd angen: gall y dysgwr ei geisio ei hunan neu, os bydd y dysgwr yn cytuno, gall rhywun arall ei gyfeirio/chyfeirio at y gefnogaeth	Rhwydweithiau cymorth personol gyda chefnogaeth gwasanaethau arbenigol	Rhwydweithiau 14-19
R	Cyngor ac arweiniad diduedd am yrfaoedd a fydd o gymorth i Llwybr Dysgu'r unigolyn.	Gyrfa Cymru yn cydweithio a'r Rhwydweithiau 14-19	Gyrfa Cymru Rhwydweithiau 14-19

1: Gweler adran 1.2

3. Bydd Llwybr Dysgu pob dysgwr yn cynnwys **cyfuniad o elfennau ffurfiol, heb fod yn ffurfiol ac anffurfiol**. Bydd y cydbwysedd rhwng yr elfennau'n amrywio yn ôl anghenion y dysgwr.

FFURFIOL – cyfleoedd dysgu trefnedig sy'n arwain at gymwysterau cydnabyddedig a/neu gredydau CQFW.

HEB FOD YN FFURFIOL - rhaglenni trefnedig a all arwain at achredu ond sydd, fel rheol, y tu allan i'r Fframwaith Cymwysterau Cenedlaethol (NQF).

ANFFURFIOL - profiadau ehangach nad ydynt yn cael eu cydnabod yn ffurfiol fel rheol.

4. Mae'r grid enghreifftiol ar y dudalen nesaf yn dangos rhai o'r profiadau a allai roi cydbwysedd rhwng elfennau ffurfiol, heb fod yn ffurfiol ac anffurfiol yn Llwybr Dysgu'r unigolyn. Nid yw'n golygu na all person ifanc barhau â rhai cyrsiau TGAU ar ôl 16, er enghraifft, neu gychwyn ar gwrs Safon Uwch cyn blwyddyn 12.

Cyhoeddir canllawiau pellach ar Lwybrau Dysgu unigol yn gynnar yn 2005.

Mae'r adran hon yn diffinio fframwaith Llwybr Dysgu sydd wedi ei lunio ar gyfer yr unigolyn

Grid Cynllunio Enghreifftiol ar gyfer Llwybrau Dysgu Cytbwys

LLWYBR DYSGU	Blwyddyn 9	Blwyddyn 10	Blwyddyn 11	Blwyddyn 12	Blwyddyn 13	Wedi Blwyddyn 13
FFURFIOL	Gofynion y Cenedlaethol/statudol	Gofynion y Cwricwlwm Cenedlaethol/statudol	Gofynion statudol mewn ysgolion			Parhau i ddysgu er mwyn ennill credydau neu gymwysterau neu gyflawniadau personol. Cytuno ar amser ychwanegol i gwblhau'r cymwysterau. Dysgu Gydol Oes gan gynnwys mewn addysg bellach ac addysg uwch.
Cyfloedd dysgu trefnedig sy'n arwain at gymwysterau cydnabyddedig			Cymwysterau cydnabyddedig o restr - cymwysedig a chyffredinol - TGAU/NVQ/GNVQ/BTEC ac ati			
			Safon Uwch Gyfrannol/Safon Uwch/Craidd Bagloriaeth Cymru			
			Gofynion penodol y Craidd dysgu			Nid yw'r grid enghreifftiol yn hollgynhwysol o ran ystod dysgu nac oedran.
HEB FOD YN FFURFIOL			Dysgu seiliedig ar waith, yn arwain at gymwysterau cydnabyddedig			
Rhaglenni trefnedig sy'n arwain at gydhabod cyflawniad o ddysgu.	✓	✓	Gwobrau Dug Caeredin - efydd/arian/aur			Bydd cefnogaeth yr anogwr dysgu yn helpu'r unigolyn i benderfynu ar amcanion a datblygu Llwybr Dysgu.
Fel arfer y tu allan i'r NQF. Gallant arwain at achredu ANFFURFIOL	✓	✓	ASDAN a dyfarniadau tebyg			
Profiadau ehangach nad ydynt yn cael eu hachredu fel arfer	✓	✓	Gwirfoddolwyr y Mileniwm/CSV			
			Tystysgrifau Cymorth Cyntaf/Hylendid Bwyd etc			
			OCN lefelau 1/2/3			
			Agweddau eraill ar y Craidd Dysgu			
			Profiadau preswyl			
			Hobiau/chwaraeon			
			Aelodaeth o glybiau/cymdeithasau			
			Gwaith rhan-amser (gan gydhabod y gofynion cyfreithiol)			
			Gwarchod plant/sgiliau gofalu			

Bydd y Llwybrau Dysgu unigol yn amrywio a dylent ddarparu dysgu ffurfiol, dysgu heb fod yn ffurfiol a dysgu anffurfiol ar lefel briodol ac ar yr amser priodol ac sy'n gydnaws ag anghenion, gallu a diddordebau'r dysgwyr.

Nid yw'r grid enghreifftiol yn hollgynhwysol o ran ystod dysgu nac oedran.

Bydd cefnogaeth yr anogwr dysgu yn helpu'r unigolyn i benderfynu ar amcanion a datblygu Llwybr Dysgu.

Ceir grid cynllunio gwag, tudalen-lawr yn Atodiad C.

Elfen Allweddol 2: Rhagor o Ddewis a Hyblygrwydd

Beth y mae rhagor o ddewis a hyblygrwydd yn ei olygu:

Gyda chymorth, dylai pob dysgwr 14-19 oed fod yn gallu cynllunio eu Llwybr Dysgu eu hunain o amrediad digon eang o opsiynau a fydd yn arwain at wahanol gymwysterau. Yn ogystal, dylai fod cyfleoedd cymwysedig neu gyffredinol ar gael iddynt i gydnabod eu harddulliau dysgu a'u galluogi i lwyddo.

Sicrhau darpariaeth estynedig ar gyfer dewis a hyblygrwydd

1. Dylai'r Rhwydwaith 14-19 weithio i sicrhau cydweithrediad rhwng partneriaid er mwyn darparu **amrediad eang a chytbwys o gyfleoedd**, gan gydnabod gofynion statudol, y gall dysgwyr eu dewis er mwyn datblygu eu Llwybr Dysgu unigol eang a chytbwys eu hunain. Mae'n bosib y byddai arolwg o'r ddarpariaeth gyffredol yn dangos bod dewis eang ar gael eisoes mewn llawer o ardaloedd. Er mwyn **sicrhau lefel sylfaenol o ddewis a hyblygrwydd** ledled Cymru, dylid dadansoddi'r ddarpariaeth a'i datblygu o fewn y fframwaith a ganlyn.
2. Mae'r **DEWISLENNI** yn cynnwys yr **amrediad o ddewisiadau** sydd ar gael trwy gydweithrediad y partneriaid yn y Rhwydwaith 14-19. Gall y bobl ifanc ddewis yr agweddau **ffurfiol** ar eu llwybr o blith y rhain. Dylid datblygu **Prosbectws Gweithgareddau** i gynnwys y gwahanol **gyfleoedd heb fod yn ffurfiol a'r rhai anffurfiol** sydd ar gael mewn ardal.
3. Yn achos yr **agweddau ffurfiol**, bydd y fframwaith isod yn sicrhau bod dysgwyr yn cael darpariaeth sy'n ddigon eang, cytbwys, perthnasol a hyblyg i ddiwallu eu hanghenion unigol. Dylai'r ddarpariaeth yn **ardal y Rhwydweithiau 14-19** gynnwys rhaglenni **ar bob lefel, o lefel mynediad i lefel 4, ar ffurfiau cymwysedig a chyffredinol**, i gydnabod yr arddulliau dysgu gwahanol a geir yn y **MEYSYDD** a ddangosir yn y diagram ar y dudalen nesaf.
4. Bwriad y meysydd yw sicrhau y ceir darpariaeth sy'n ddigon eang. Nid ydynt yn arwydd o arbenigedd nac yn mynnu y ceir arbenigedd neilltuol ac nid ydynt yn ddynt eu hunain yn darparu fframwaith ar gyfer dewisiadau'r dysgwyr. Eu diben yw sicrhau bod **lefel y ddarpariaeth yn ddigonol**. Maent yn cydnabod y bydd y ddarpariaeth a fydd ar gael yn y pen draw yn dibynnu ar ymarferoldeb, logisteg ac arbedion maint. Bydd **cydweithredu trawsffiniol**, ynghyd â datblygiadau technolegol fel y Rhwydwaith Dysgu Gydol Oes Band Eang, yn sicrhau bod mwy o ddewis ar gael lle bo'n briodol mewn rhai ardaloedd ac ar gyfer rhai dysgwyr.

Mae'r adran hon yn disgrifio'r fframwaith ar gyfer rhoi dewisiadau a hyblygrwydd fel y gall dysgwyr gynllunio eu Llwybr Dysgu

Fframwaith Meysydd Enghreifftiol ar gyfer yr Opsiynau 14-19 a Ddarperir

- Mathemateg, gwyddoniaeth a phob agwedd ar dechnoleg
- Busnes a rheolaeth
- Gwasanaethau i bobl
- Y celfyddydau creadigol a diwylliant
- Y dyniaethau ac ieithoedd

5. Ym mhob maes, bydd angen **sawl dewis ar ffurfiau cyffredinol a chymwysedig, o lefel mynediad i lefel 4**. Mae'r rhan fwyaf o sefydliadau dysgu isoes yn cynnig peth darpariaeth ym mhob maes. Dros amser, dylai'r Rhwydwaith 14-19 geisio ehangu amrywiaeth yr opsiynau sydd ar gael ar bob lefel ym mhob maes. Bydd angen ystyried, yn arbennig, sut i gynyddu'r ddarpariaeth **trwy gyfrwng y Gymraeg** ym mhob maes.

Beth y bydd y dysgwr yn ei ennill trwy gynllunio Llwybr Dysgu

6. Bydd anogwyr dysgu (gweler adran 2.1) yn gweithio gyda dysgwyr yn unigol neu mewn grwpiau bach, i **bennu targedau** ac i **ddatblygu Llwybr Dysgu** ar gyfer pob dysgwr. Bydd hyn yn cynnwys cyfleoedd ffurfiol, heb fod yn ffurfiol ac anffurfiol a gyflwynir dros gyfnod. Bydd yn talu sylw i brofiadau y tu allan i'r sefydliad dysgu sy'n helpu i wireddu uchelgeisiau'r unigolyn.

7. Bydd angen i ddysgwyr gael y dewis ehangaf sy'n bosibl ond bydd angen iddynt ddeall bod rhai pethau'n angenrheidiol cyn y gallant symud ymlaen tuag at eu targedau, er enghraifft Mathemateg a Saesneg TGAU A*-C ar gyfer mynd i ddysgu. Gall yr Anogwr Dysgu a'r Cynghorydd Gyrfaedd eu helpu i ddod i ddeall hyn.

8. Bydd Llwybrau Dysgu pobl ifanc 14-16 oed yn cynnwys rhaglenni o sawl maes trwy ofynion statudol y cwricwlwm cenedlaethol yng Nghyfnod Allweddol 4 (CA4). Bydd y datblygiadau a welir yn y gofynion statudol o hyn ymlaen yn adlewyrchu natur datblygiadau yn y Llwybrau Dysgu eu hunain.

Cyfnod Allweddol 4 yng Nghymru 2004: Ar gyfer pob dysgwr 14-16 mewn unrhyw sefydliad dysgu (onid ydynt wedi'u datgymhwyso'n ffurfiol)

Pynciau Gorfodol y Cwricwlwm Cenedlaethol: Saesneg, Cymraeg (fel iaith gyntaf neu ail iaith), Mathemateg, Gwyddoniaeth, Addysg Gorfforol

Gofynion statudol eraill: Addysg Grefyddol, Addysg Rhyw, Addysg Gyrfaedd, Addysg Bersonol a Chymdeithasol, Addysg Gysylltiedig â Gwaith (o fis Medi 2004 ymlaen)

Gofynion statudol 16-19

Ysgolion a Gynhelir: Addysg Grefyddol, Addysg Rhyw, Addysg a Chyfarwyddyd Gyrfaedd

Addysg Bellach: Addysg a Chyfarwyddyd Gyrfaedd

9. Dylai dysgwyr 14-16 oed gael darpariaeth digon eang a chytbwys a dylid eu hannog i gadw'u hopsiynau'n agored. Mae'r gofynion statudol yn **ddigon hyblyg** i ganiatáu i'r rhai sy'n dymuno dechrau arbenigo mewn un neu fwy o feysydd. Bydd dysgwyr dros 16 yn fwy tebygol o fireinio'u cyrchnodau ac, o ganlyniad i hynny, eu Llwybr Dysgu, tuag at set o opsiynau mwy penodol.

10. Bydd angen i anogwyr dysgu roi **cyngor a chyfarwyddyd diduedd ac ymarferol** ar y llwybrau gorau i ddiwallu anghenion y dysgwyr unigol gan ystyried yr arddulliau dysgu mwyaf addas ar eu cyfer.

Cyhoeddir rhagor o ganllawiau ar Lwybrau Dysgu tua dechrau 2005

Mae'r adran hon yn disgrifio'r fframwaith ar gyfer rhoi dewisiadau a hyblygrwydd fel y gall dysgwyr gynllunio eu Llwybr Dysgu

Elfen Allweddol 3: Y Craidd Dysgu

Beth yw'r Craidd Dysgu 14-19:

Y Craidd Dysgu yw'r dysgu ehangach a fwriedir ar gyfer pob person ifanc yng Nghymru rhwng 14 a 19 oed. Mae'n cynnwys lleiafswm y gofynion ynghyd ag ychwanegiadau.

- Mae'n cynnwys o leiaf y sgiliau, y wybodaeth, y ddealltwriaeth, yr agweddau, y gwerthoedd a'r profiadau y mae ar bob dysgwr eu hangen i'w paratoi ar gyfer dysgu pellach, gwaith, boddhad personol a'u cyfraniad at ein cymdeithas ddwyieithog ac amrywiol, pa Lwybr Dysgu bynnag y mae dysgwr yn dewis ei ddilyn.
- Dylai dysgwyr fod yn gallu manteisio hefyd ar ychwanegiadau i leiafswm y gofynion fel y gallant ddatblygu eu craidd dysgu ar gyfer y llwybr a ddewisir ganddynt a/neu ddilyn diddordeb a fydd yn cyfoethogi eu bywydau.

1. Bwriad y model manwl o'r Craidd Dysgu a ddangosir yn yr adran hon yw:

- ysgogi dysgwyr beth bynnag yw eu llwybrau;
- bod yn ddigon hyblyg i fod yn berthnasol i bawb;
- cynnwys amrediad eang o arddulliau dysgu a'r holl fathau o wybodaethau;
- peidio â bod yn rhy fawr i'w reoli.

2. Bwriedir **lleiafswm y gofynion** ar gyfer pawb sy'n dysgu llawn amser ac sydd wedi'u lleoli yn y gweithle, pobl sydd ar Lwybrau Dysgu cymysg, yn cynnwys dysgu seiliedig ar waith a sefydliadau dysgu eraill a'r rhai sy'n astudio llawn amser mewn ysgolion a cholegau. Bydd lleiafswm y gofynion, fel rhan o'r Craidd Dysgu cyfan, yn cefnogi dysgu ehangach yn y cyd-destunau hyn i gyd.

3. Mae'r **ychwanegiadau** yn gwneud y model yn ddigon hyblyg ar gyfer pawb sy'n dysgu. Dylai dysgwyr ddatblygu eu craidd dysgu ymhellach ar gyfer y llwybr o'u dewis a/neu er mwyn ymgymryd â diddordebau a fyddai'n cyfoethogi eu bywydau. Bwriad yr hyblygrwydd hwn yw **ysgogi dysgwyr unigol** a bod yn **ymarferol ar gyfer darparwyr**, yn enwedig yn achos dysgu sy'n seiliedig ar waith.

4. Mae'n rhaid nad oes gan y bobl ifanc ormod o waith ac mae'n rhaid peidio â'u gorrwytho, yn enwedig o ran amser, cynnwys ac asesur dysgu. Mae'n rhaid i'r Craidd Dysgu **adlewyrchu'r gofynion statudol** (gweler adran 1.2) yn hytrach nag ychwanegu atynt. Bwriad y cyngor a roddwyd gan Awdurdod Cymwysterau, Cwricwlwm ac Asesu Cymru (ACCAC) ynghylch adolygu'r gwaith o asesu cwricwlwm CA4 a'r cymwysterau yw sicrhau cysondeb rhwng gofynion CA4 a'r Craidd Dysgu.

5. Mae'r Craidd Dysgu yn cynnwys yr agweddau hynny ar ddysgu ehangach y gellir eu cymhwyso mewn modd cyson ar gyfer dysgwyr 14-19 oed ym mhob math

Mae'r adran hon yn disgrifio beth yw'r Craidd Dysgu 14-19 a pham y mae'r hyn a ddysgir yn bwysig i bawb 14-19 oed. Mae hefyd yn rhoi peth cyfarwyddyd ar symud tuag at ei weithredu'n llawn ar gyfer pawb sy'n dysgu

Mae'r adran hon yn disgrifio beth yw'r Craidd Dysgu 14-19 a pham y mae'r hyn a ddysgir yn bwysig i bawb 14-19 oed. Mae hefyd yn rhoi peth cyfarwyddyd ar symud tuag at ei weithredu'n llawn ar gyfer pawb sy'n dysgu

o sefydliad dysgu. Felly, nid yw'n cynnwys gofynion statudol pwysig sy'n berthnasol i ysgolion yn unig, fel Addysg Grefyddol a gwyddoniaeth fel pwnc yn y cwricwlwm cenedlaethol yn CA4. Mae'r rhain yn dal yn elfennau hanfodol o gwricwlwm yr ysgolion.

6. Ni chaiff lefel y dysgu ei diffinio yn y model. Dylid cynllunio rhaglenni ar gyfer dysgwyr mewn ffordd sy'n annog unigolion i gyrraedd y lefel uchaf sydd o fewn eu gallu. Nid yw'n pennu rhaglenni dysgu na gofynion asesu penodol gan y gall y rhain amrywio o'r naill sefydliad dysgu i'r llall. Mae'r model yn rhoi **hyblygrwydd i ddarparwyr dysgu**, gan weithio y tu mewn i'w Rhwydweithiau 14-19 lleol, i benderfynu ar natur y rhaglenni dysgu a'r trefniadau asesu penodol y dymunant eu sefydlu i ddiwallu anghenion eu dysgwyr.

Symud tuag at weithredu'r Craidd Dysgu yn llawn

Rhoi'r Craidd ar waith

7. Bydd angen amser a gwaith paratoi i roi'r Craidd Dysgu ar waith yn llawn ar gyfer pawb sy'n 14-19 oed. Mae'r model wedi talu sylw pendant i ddatblygiadau pwysig eraill ym maes cwricwla a chymwysterau gan gynnwys y cwricwlwm ysgol 14-16, Bagloriaeth Cymru a'r Prentisiaethau Modern. Mae angen rhagor o ddatblygiadau yn y meysydd hyn er mwyn sicrhau cymaint ag y bo modd o gysondeb a'r Craidd Dysgu. Fodd bynnag, gall Rhwydweithiau 14-19 a darparwyr dysgu symud ymlaen gryn dipyn ar unwaith i weithredu cymaint o'r Craidd Dysgu ag sy'n ymarferol o dan y trefniadau presennol.

8. Gall rhan helaeth o'r Craidd Dysgu fod yn rhan hanfodol o raglenni presennol y dysgwyr. Dylai darparwyr dysgu adeiladu ar yr hyn sy'n digwydd eisoes a gweld pa ddarpariaeth ychwanegol sy'n angenrheidiol i sicrhau bod rhagor o ddysgwyr yn elwa ar fwy o'r Craidd Dysgu. Dylai Cynlluniau Datblygu Rhwydweithiau 14-19 adlewyrchu hyn.

Asesu ac Ardystio

9. Er mwyn i'r Craidd Dysgu ennill ei blwyf, bydd angen diogelu'r gwaith **asesu ac ardystio** trwy ei gysylltu â chymhwyster sy'n cydnabod cyflawniad ar draws rhaglen integredig, fel Bagloriaeth Cymru neu Brentisiaeth Fodern. Bydd datblygiadau fel hyn yn pwysu'n drwm ar Fframwaith Credydau a Chymwysterau Cymru. Mae hyn i gyd yn rhan o gynlluniau Llywodraeth Cynulliad Cymru.

10. Yn y dyfodol agos, serch hynny, yn achos dysgwyr nad ydynt yn dilyn rhaglenni integredig fel Bagloriaeth Cymru neu Brentisiaeth Fodern, dylai darparwyr dysgu wneud defnydd o ddulliau asesu ac ardystio presennol sy'n briodol ac yn ymarferol i ddiwallu anghenion eu dysgwyr.

Bydd ACCAC yn cyhoeddi canllawiau pellach ar sut i gynllunio, gweithredu, asesu ac achredu'r Craidd Dysgu yn haf 2005.

Gofynion penodol y Craidd Dysgu 14-19

Agweddau ar Ddysgu	Lleiafswm	Ychwanegiadau
<p>Sgiliau</p> <p>Sgiliau Allweddol: Cyfathrebu (Cymraeg a Saesneg) Cymhwyso Rhif Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu Datrys Problemau Gwella hunanddysgu a pherfformiad Cydweithio gydag eraill</p> <p>Sgiliau yn y Gymraeg</p> <p>Sgiliau eraill cysylltiedig â gwaith</p>	<p>Dylai pawb 14-16 oed ddatblygu pob un o'r chwe Sgil Allweddol (neu ddilyn rhaglenni priodol lefel mynediad/cyn-mynediad ar gyfer dysgwyr sy'n gweithio islaw lefel 1 yn y Fframwaith Cymwysterau Cenedlaethol) ar y lefel sy'n briodol ar gyfer eu rhaglenni. Ar ôl 16, dylai Cyfathrebu ac o leiaf ddau Sgil Allweddol arall (neu raglenni priodol lefel mynediad/cyn-mynediad) fod yn ofynnol ar y lefel sy'n briodol i'r rhaglen.</p> <p>Dylid dysgu Cymraeg/Cymraeg Ail Iaith i bawb 14-16 oed fel rhan o ofynion y Cwricwlwm Cenedlaethol.</p> <p>Dylai pob dysgwr 14-19 oed ddatblygu sgiliau sy'n berthnasol i'r gweithle. Bydd dysgwyr ar ôl 16 ar lwybrau sy'n seiliedig ar waith yn datblygu'r sgiliau sy'n ofynnol gan y sector lle maent yn cael eu hyfforddi. Mae fframweithiau ACCAC ar gyfer Addysg a Chyfarwyddyd Gyrfa ac Addysg Gysylltiedig â Gwaith yn nodi lleiafswm y gofynion, yn cynnwys entrepreneuriaeth, ar gyfer dysgwyr llawn amser mewn ysgolion a cholegau.</p>	<p>Dylai'r Sgiliau Allweddol eraill fod ar gael i bob dysgwr ôl-16 fel ychwanegiadau. Yn achos rhai dysgwyr, bydd angen Sgiliau Allweddol ychwanegol fel rhan o'u rhaglenni e.e. Bagloriaeth Cymru a rhai Prentisiaethau Modern.</p> <p>Dylai pob dysgwr ôl-16 fod yn cael cyfle i barhau i astudio Cymraeg fel ychwanegiad.</p>
<p>Gwybodaeth a dealltwriaeth</p> <p>Cymru, Ewrop a'r Byd</p> <p>Materion personol, cymdeithasol, cynaliadwyedd ac iechyd</p> <p>Addysg a chyfarwyddyd gyrfaoedd</p>	<p>Dylid dysgu'r Cwricwlwm Cymreig/Cymru, Ewrop a'r Byd i bawb 14-16 oed fel rhan o ofynion diwygiedig CA4.</p> <p>Dylai pob person ifanc 14-16 oed gael eu dysgu am faterion personol, cymdeithasol, cynaliadwyedd ac iechyd, wedi'u seilio ar fframwaith ACCAC.</p> <p>Mae rheidrwydd statudol ar ysgolion a cholegau yng Nghymru i ddarparu rhaglen o addysg a chyfarwyddyd gyrfaoedd i'w holl ddysgwyr amser llawn a rhan amser 13-19. Mae fframwaith ACCAC yn rhoi arweiniad clir ar yr hyn y dylid ei ddarparu.</p> <p>Mae gan ddysgwyr sy'n cymryd rhan mewn darpariaeth seiliedig ar waith hawl statudol i gael cyfarwyddyd gyrfaoedd hefyd.</p>	<p>Dylai pob dysgwr ôl-16 gael cyfleoedd i ehangu eu gwybodaeth a'u dealltwriaeth o Gymru, Ewrop a'r Byd fel ychwanegiad. Byddai Cymru, Ewrop a'r Byd yn dal yn ofynnol ar gyfer y rhai sy'n cymryd Bagloriaeth Cymru.</p> <p>Dylai materion personol, cymdeithasol, cynaliadwyedd ac iechyd fod ar gael i bob dysgwr ôl-16 fel ychwanegiad. Byddai ABCh yn dal yn ofynnol ar gyfer rhai sy'n cymryd Bagloriaeth Cymru.</p> <p>(Mae'n ofynnol yn statudol bod dysgwyr mewn addysg bellach yn cael addysg a chyfarwyddyd gyrfaoedd.)</p>
<p>Agweddau a gwerthoedd</p> <p>Parch at eich hunan, eraill ac amrywiaeth</p> <p>Cyfrifoldeb am ddatblygiad personol a chymdeithasol, cynaliadwyedd ac iechyd</p>	<p>Dylai fod yn ofynnol i bob dysgwr 14-19 sicrhau datblygiad cynyddol y gwerthoedd hyn. Maent yn hanfodol i ddatblygiad y person cyfan. Byddai angen i ddarparwyr dysgu bennu'r mecanweithiau a fyddai'n galluogi dysgwyr unigol i integreiddio'u profiadau dysgu ac i bennu targedau ar gyfer datblygiad personol.</p>	
<p>Profiadau cyffredin</p> <p>Profiad sy'n canolbwyntio ar waith (gweler adran 1.4)</p> <p>Cyfleoedd ar gyfer cyfranogiad cymunedol (gweler adran 1.5)</p>	<p>Dylai hyn fod yn ofynnol ar gyfer pob dysgwr 14-19. Mae dysgwyr ar Brentisiaethau Modern wedi'u lleoli yn y gweithle. Yn achos dysgwyr mewn ysgolion a cholegau, dylid seilio lleiafswm y gofynion ar fframwaith Addysg Gysylltiedig â Gwaith ACCAC.</p> <p>(Dylai'r rhain fod yn weithgareddau gwirfoddol ac felly nid ydynt yn rhan o leiafswm y gofynion)</p>	<p>Dylai llawer o ddysgwyr gael cyfleoedd ar gyfer cyfnodau estynedig o brofiad sy'n seiliedig ar waith perthnasol dros ben yr isafswm sy'n ofynnol ar gyfer Addysg Gysylltiedig â Gwaith. Gallai hyn gynnwys cydnabod gwaith rhan amser.</p> <p>Dylai hyn fod ar gael fel ychwanegiad i bob dysgwr 14-19 oed. Byddai'n ofynnol ar gyfer dysgwyr ôl-16 sy'n cymryd Bagloriaeth Cymru.</p>

Mae'r adran hon yn disgrifio beth yw'r Craidd Dysgu 14-19 a pham y mae'r hyn a ddysgir yn bwysig i bawb 14-19 oed. Mae hefyd yn rhoi peth cyfarwyddyd ar symud tuag at ei weithredu'n llawn ar gyfer pawb sy'n dysgu

Mae'r adran hon yn disgrifio beth yw'r Craidd Dysgu 14-19 a pham y mae'r hyn a ddysgir yn bwysig i bawb 14-19 oed. Mae hefyd yn rhoi peth cyfarwyddyd ar symud tuag at ei weithredu'n llawn ar gyfer pawb sy'n dysgu

Gofynion penodol y Craidd Dysgu 14-19

Agweddau ar Ddysgu	Lleiafswm	Ychwanegiadau
Profiadau diwylliannol/chwaraeon/esthetig/creadigol	Dylid dysgu Addysg Gorfforol i bob dysgwr 14-16 oed fel rhan o ofynion y Cwricwlwm Cenedlaethol.	Dylai profiadau diwylliannol/chwaraeon/esthetig/creadigol fod ar gael i bob dysgwr 14-19 fel ychwanegiadau.

Elfen Allweddol 3: Y Craidd Dysgu - Profiad sy'n Canolbwyntio ar Waith

Beth yw profiad sy'n canolbwyntio ar waith

Mae profiad sy'n canolbwyntio ar waith yn rhoi cyfleoedd i ddysgwyr ddod i wybod ac i ddeall mwy am fyd gwaith, menter ac entrepreneuriaeth, a dysgu sgiliau ar eu cyfer, yn bennaf trwy ddysgu trwy wneud, a hynny, fel rheol, mewn gweithle. Mae busnes a diwydiant yn gyd-destun pwysig ar gyfer Craidd Dysgu pobl ifanc 14-19 oed. Mae'n cynnwys pob agwedd ar brofiad sy'n canolbwyntio ar waith, o'r hawl sylfaenol i gael Addysg Gysylltiedig â Gwaith i gyfnod llawn amser o ddysgu seiliedig ar waith, a gwahanol gyfuniadau rhwng y ddau beth.

1. Yn achos pob dysgwr 14-16 oed, mae'n rhaid i'r profiad sy'n canolbwyntio ar waith fel rhan o Lwybr Dysgu gynnwys o leiaf **Addysg Gysylltiedig â Gwaith (WRE)** sy'n dod yn rheidrwydd statudol ym mis Medi 2004. Mae Addysg Gysylltiedig â Gwaith yn cynnwys o leiaf dair wythnos o brofiad gwaith 14-19, yn cynnwys o leiaf un wythnos yn ystod CA4. Bydd pobl ifanc 16-18 oed sy'n cymryd rhan yng nghynlluniau peilot **Bagloriaeth Cymru** yn cael profiad sy'n canolbwyntio ar waith fel rhan o Graidd Bagloriaeth Cymru. Mae hyn, ar y cyd â chydannau eraill Craidd Bagloriaeth Cymru ar y lefel uwch (lefel 3) yn cyfrif fel 120 pwynt ar gyfer Gwasanaeth Derbyn y Prifysgolion a'r Colegau (UCAS). Bydd llawer o ddysgwyr yn cael **gwell cyfleoedd** am wahanol fathau o brofiad sy'n canolbwyntio ar waith yn amrywio o gydnabod eu swyddi rhan amser i ddysgu strwythuredig seiliedig ar waith a chymryd rhan mewn rhaglenni fel **Prentisiaethau Modern**.
2. Mae enghreifftiau o brofiad sy'n canolbwyntio ar waith yn cynnwys:
 - hawl i **bob** dysgwr gymryd rhan mewn Addysg Gysylltiedig â Gwaith (WRE);
 - profiad gwaith estynedig am ran o'r wythnos;
 - gweithgareddau ymwybyddiaeth o fenter, entrepreneuriaeth a busnes;
 - opsiynau galwedigaethol fel rhan o Lwybrau Dysgu;
 - gweithgareddau ymestyn trwy glybiau Sadwrn a rhaglenni blasu galwedigaeth;
 - gweithgareddau partneriaeth rhwng ysgolion, colegau addysg bellach a darparwyr dysgu sy'n seiliedig ar waith;
 - swyddi rhan amser a dros dro;
 - hawliau i gymryd rhan mewn rhaglenni peilot trwy Graidd Bagloriaeth Cymru;
 - gweithgareddau trwy sefydliadau fel The Prince's Trust Cymru, Guides Cymru a gwahanol weithgareddau gwasanaethau ieuenctid;
 - gweithgareddau preswyl a/neu dramor.
3. Bydd angen i Rwydweithiau 14-19 ddatblygu **prospectws** o gyfleoedd ar gyfer **profiad sy'n canolbwyntio ar waith** yn eu hardal. Yn ogystal, bydd

Mae'r adran hon yn nodi perthynas profiad sy'n canolbwyntio ar waith â'r Craidd Dysgu a sut y gellir ychwanegu ato a'i ymestyn ar gyfer pob dysgwr

ganddynt swyddogaeth bwysig o ran **sicrhau ansawdd** trwy benderfynu pa weithgareddau y dylid eu cynnwys.

Gall profiad sy'n canolbwyntio ar waith gyfrannu at agweddau ffurfiol, heb fod yn ffurfiol ac anffurfiol o Lwybr Dysgu unigolyn. Er enghraifft:

Ffurfiol profiad sylweddol, strwythuredig o ddysgu seiliedig ar waith o'r Prosbectws Gweithgareddau, er enghraifft 1- 2 ddiwrnod yr wythnos, neu floc parhaus o brofiad yn arwain at gymhwyster cydnabyddedig.

Heb fod yn ffurfiol gweithgareddau dysgu sy'n canolbwyntio ar waith neu weithgareddau menter sy'n cynnig nifer o sgiliau a phrofiadau penodol sy'n cyfrannu at bortffolios Sgiliau Allweddol. Byddai modd eu cofnodi fel rhan o'r Ffeil Cynnydd a gallent arwain at achrediad. Gallent hefyd gynnwys swyddi rhan amser dysgwyr os gellir cofnodi sgiliau a phrofiad penodol a dangos tystiolaeth ohonynt.

Anffurfiol cyfnodau byr o brofiad gwaith, rhaglenni blasu gwahanol brofiadau sy'n canolbwyntio ar waith, gweithgareddau menter tymor byr, swyddi rhan amser lle nad yw mor hawdd cofnodi sgiliau a phrofiad penodol a dangos tystiolaeth ohonynt, a gallent orgyffwrdd â gweithgareddau cyfranogiad cymunedol o dan rai amgylchiadau.

5. Cefnogir yr agwedd ffurfiol ar Lwybrau Dysgu trwy ddatblygu **cynlluniau cwricwlwm strwythuredig** mewn partneriaeth â chyflogwyr trwy'r Cynghorau Sgiliau Sector (SSCs).

Manteision posibl profiad sy'n canolbwyntio ar waith

6. Mae 'Fframwaith o Addysg Gysylltiedig â Gwaith i Bobl Ifanc 14-19 Oed yng Nghymru' (ACCAC, 2002) yn nodi'r cyfleoedd y gall pobl ifanc eu cael o ddilyn profiad sy'n canolbwyntio ar waith.

7. Gall profiad sy'n canolbwyntio ar waith wneud cyfraniad mawr hefyd at ddatblygu **sgiliau hanfodol ehangach** dysgwyr, ac at godi lefelau cyflawniad o'u cymharu â gwaelodlin 'Sgiliau Dyfodol Cymru' (2003). Bydd hyn yn lles i bob agwedd ar eu dysgu. Nod Fframwaith a Chyfarwyddyd atodol ACCAC ar Addysg Gysylltiedig â Gwaith a'u Fframwaith ar gyfer Addysg a Chyfarwyddyd Gyrfaoedd a'r Canllawiau atodol yw helpu ysgolion a cholegau i wneud darpariaeth addas.

Sut y cyflenwir profiad sy'n canolbwyntio ar waith

8. Mae llawer o'r trefniadau presennol ar gyfer profiad sy'n canolbwyntio ar waith yn gyfyngedig eu hamrediad, eu swm a'u hansawdd. Ond mae enghreifftiau da o waith ledled Cymru lle ceir sialensiau sylweddol o ran ehangu a gwella'r profiad hwn, e.e:

- datblygu **cysylltiadau â chyflogwyr** i'w helpu i gynyddu eu darpariaeth ac i gynnig profiadau a chefnogaeth o safon uchel;

- datblygu **cronfa ddata genedlaethol o leoliadau profiad gwaith**;
- gwneud y defnydd gorau o'r ychydig y gall **Busnesau Bach a Chanolig (BBaCh)** ei gynnig, yn enwedig mewn ardaloedd gwledig;
- cydweithio â Chynghorau Sgiliau Sector i ddatblygu **gofynion cwricwlaidd strwythuredig** ar gyfer enghreifftiau ffurfiol o brofiad sy'n canolbwyntio ar waith, yn arwain at gymwysterau cydnabyddedig;
- sicrhau bod digon o **brofiad sy'n canolbwyntio ar waith** ar gael trwy **gyfrwng y Gymraeg**;
- **trefniadau teithio** cost-effeithiol, yn enwedig mewn ardaloedd gwasgaredig eu poblogaeth ac mewn ardaloedd o amddifadedd economaidd;
- goblygiadau **goruchwylio gan staff** a pharatoi ar gyfer **sesiynau blasu** o ran adnoddau;
- sicrhau trefniadau addas o ran **yswiriant, iechyd a diogelwch** ac **amddiffyn plant**;
- y gallu i sicrhau bod profiad sy'n canolbwyntio ar waith ar gael i bob **dysgwr sydd ag anghenion ychwanegol**.

9. Bydd yn hanfodol cael cefnogaeth cyflogwyr ym mhob sector er mwyn sicrhau digon o brofiad sy'n canolbwyntio ar waith a hwnnw o safon digon uchel fel y gall dysgwyr fanteisio ar yr agwedd hon ar y Llwybrau Dysgu. Mae hyn yn cynnwys nifer fawr o **gyrff sy'n cael arian cyhoeddus**. Bydd Llywodraeth Cynulliad Cymru yn ystyried a fydd yn ofynnol, yn y dyfodol, i'r sefydliadau hyn gefnogi datblygiadau ym maes profiad sy'n canolbwyntio ar waith.

Cyhoeddir canllawiau ychwanegol ar brofiad sy'n canolbwyntio ar waith yn haf 2005

Elfen Allweddol 3: Y Craidd Dysgu - Cyfranogiad Cymunedol

Beth yw cyfranogiad cymunedol:

Mae cyfranogiad cymunedol yn cynnig profiad sy'n helpu pobl ifanc i ddeall beth y mae bod yn ddinesydd yn ei olygu ac i ddatblygu hunan-ymwybyddiaeth am fyw a chymryd rhan effeithiol a chyfrifol mewn cymuned.

1. Mae cyfranogiad cymunedol yn **ofynnol** i'r rhai sy'n cymryd **Bagloriaeth Cymru** ar ôl 16 oed ac, wrth i Llywybrau Dysgu 14-19 ddatblygu, bydd yn dod yn **ychwanegiad** i bawb (gweler adran 1.3). Bydd yn rhan o agweddau heb fod yn ffurfiol neu anffurfiol Llywybr Dysgu ond, yn achos Craidd Bagloriaeth Cymru, sy'n gymhwyster cydnabyddedig, mae'n rhan o'r elfen ffurfiol
2. Gall cyfranogiad cymunedol gynnwys **amrediad eang o brofiadau** e.e.:
 - cynlluniau cyfeillio gyda chyfoedion neu blant iau;
 - gwaith gwirfoddoli gyda phobl hŷn, neu bobl ifanc ag anghenion arbennig;
 - bod yn aelod o bwyllgor i drefnu digwyddiadau neu reoli rhyw fudiad;
 - bod yn aelod o gyngor ysgol, fforwm ieuenctid neu grŵp pobl ifanc;
 - bod yn aelod o Brif Gyngor y Ddraig Ffynici;
 - helpu â chynllun gwyliau;
 - bod yn swyddog yn yr ysgol neu glwb ieuenctid;
 - bod yn arweinydd tîm mewn mudiad fel y Sgowtiaid neu'r Geidiaid;
 - gweithio i wella'r amgylchedd yn lleol, yn genedlaethol neu'n fyd-eang;
 - codi arian i helpu eraill trwy fudiadau elusennol;
 - defnyddio'r profiad o fod yn ofalwr ifanc;
 - cymryd rhan mewn gweithgareddau mewn gwrsyll haf.
3. Gall y gweithgareddau hyn fod yn rhai anffurfiol neu gallant arwain at ennill credyd trwy raglenni mwy strwythuredig, trwy gyfrannu at gymwysterau Sgiliau Allweddol neu drwy ddatblygu portffolio yn dangos sgiliau a phrofiad.

Gall hefyd gynnwys **cynlluniau penodol** sy'n arwain at achrediad trwy, er enghraifft:

- Cynllun Gwobr Dug Caeredin;
- Operation Raleigh;
- Dyfarniadau'r Rhwydwaith Datblygu ac Achredu Cynlluniau Gwobrau (ASDAN);
- Gwobr Baden Powell;
- Gwirfoddolwyr y Mileniwm;

- Achrediad Rhwydwaith y Coleg Agored (OCN).

4. Bydd angen i Rwydweithiau 14-19 ddatblygu Prosbectws Gweithgareddau ar gyfer cyfleoedd ym maes cyfranogiad cymunedol yn eu hardal a sicrhau eu bod yn defnyddio gwybodaeth a thystiolaeth leol i sicrhau profiadau o ansawdd da.

Sut y datblygir cyfranogiad cymunedol

Cydnabod profiad a gafwyd eisoes

5. Bydd llawer o bobl ifanc eisoes yn cymryd rhan mewn gwahanol weithgareddau sy'n cyfrannu at gyfranogiad cymunedol neu weithgareddau mewn gwahanol agweddau ar eu bywydau. Bwriad Llwybr Dysgu yw canfod a chydnabod y profiadau a'r cyfleoedd y mae llawer o ddysgwyr yn eu cael ac nad ydynt eisoes yn hysbys i'r sefydliad dysgu arweiniol nac yn cael eu gwerthfawrogi ganddo, a chymryd rhan ragweithiol yn **gwella ac yn ehangu profiadau** pobl ifanc sydd heb gael cymaint o brofiadau fel hyn. Yn achos pobl ifanc 14-16 oed a rhai sydd mewn ysgolion neu golegau ôl 16, efallai y bydd cyfle i gymryd rhan mewn gweithgareddau fel cynlluniau cyfeillio gyda disgyblion iau mewn ysgolion. Os oes gan bobl ifanc gyfrifoldebau gofalu, mae'r Llwybrau Dysgu'n cynnig ffordd i gydnabod y sgiliau a'r profiad sydd ganddynt ac, mewn rhai achosion, i gynnig achrediad amdanynt.

6. Gellir cynnwys y profiadau hyn fel rhan o'r **profiadau cynlluniedig** ar gyfer Llwybr Dysgu trwy drafod gyda'r Anogwr Dysgu, yn enwedig os gellir nodi sut y bydd y person ifanc yn dysgu o'r profiad. Gall cyfranogiad cymunedol gyfrannu at bob agwedd o Llwybrau Dysgu.

Fffurfiol	Cydran hanfodol o Fagloriaeth Cymru.
Heb fod yn fffurfiol	Cynlluniau penodol yn arwain at achrediad fel Gwobr Dug Caeredin, Operation Raleigh, OCN, ASDAN ac ati..
Anffurfiol	Gwahanol brofiadau sydd â manteision sylweddol ond nad ydynt, o anghenraid, yn arwain at ennill credyd, er enghraifft profiadau preswyl, gwella darnau tir cymunedol, cynlluniau cyfeillio.

7. Dylai pob person ifanc gael cyfle i gynllunio a chymryd rhan mewn gwahanol brofiadau i'w helpu i ddatblygu'r **sgiliau sy'n hanfodol ar gyfer bywyd a gwaith**, ac i gyfrannu'n benodol at ddatblygiad **Sgiliau Allweddol**. Yn ogystal, bydd angen datblygu cyfleoedd ar gyfer cyfranogiad cymunedol **trwy gyfrwng y Gymraeg**.

8. Hefyd, gellir cofnodi'r sgiliau a'r wybodaeth y mae'r dysgwr yn eu hennill trwy brofiadau cyfranogiad cymunedol mewn **Ffeil Cynnydd**, ac mae 'e-fersiwn' o hon yn cael ei datblygu ar hyn o bryd.

Swyddogaeth y Bartneriaeth Pobl Ifanc (PPI)

9. Yn achos dysgwyr nad ydynt yn cael cyfleoedd ar gyfer cyfranogiad cymunedol, bydd y Bartneriaeth Pobl Ifanc (PPI) yn chwarae rhan bwysig yn **creu ac yn trefnu gweithgareddau perthnasol** a fydd yn rhan o'r elfennau heb fod yn ffurfiol ac anffurfiol mewn Prosbectws Gweithgareddau.
10. Mae gan y **sector gwirfoddol** ran hanfodol i'w chwarae mewn cyfranogiad cymunedol. Mae Cyngor Gwasanaethau Ieuenctid Gwirfoddol Cymru (CWVYS) a'r Cyngorau Gwirfoddol Sirol yn cael eu cynrychioli ar bob un o'r 22 PPI a bydd ganddynt ran bwysig i'w chwarae yn annog datblygiad **cyfleoedd o ansawdd da ar gyfer cyfranogiad cymunedol** ymhlith eu haelodau.
11. Yn ogystal, mae gan y **gwasanaeth ieuenctid a gynhelir** ran hanfodol yn darparu amrediad eang o gyfleoedd anffurfiol a rhai a gaiff eu hachredu i bobl ifanc o ran cyfranogiad cymunedol.
12. Trwy ddarparu cyfleoedd mor eang ar gyfer cyfranogiad cymunedol ceir oblygiadau arwyddocaol i **feithrin gallu** ym mhob sector.

Cyhoeddir canllawiau ychwanegol ar gyfranogiad cymunedol yn haf 2005

Adran 2 Cymorth i Ddysgwyr

Cynhyrchwyd y gwaith celf gan Nick Morris o Ysgol y Frenhines Elizabeth Cambria, Caerfyrddin, fel rhan o'i waith cwrs TGAU

ADRAN 2: CYMORTH I DDYSGWYR

Elfennau Allweddol 4, 5, 6: Anogwr Dysgu, Cymorth Personol a Gwybodaeth, Cyngor a Chyfarwyddyd am Yrfaeodd

Beth yw cymorth i ddysgwyr:

Mae cymorth i ddysgwyr 14-19 yn cynnwys cyfuniad unigryw o gymorth i ddysgu, gwybodaeth, cyngor a chyfarwyddyd am yrfaeodd, a chyfle i gael cymorth personol fel y gall pob dysgwr gael y wybodaeth, y cyngor a'r cyfarwyddyd y mae arnynt eu hangen i wneud dewisiadau da, i oresgyn rhwystrau sy'n eu hatal rhag dysgu ac i gyflawni eu potensial.

1. Mae gan bob person ifanc hawl i gael **gwybodaeth, cyngor a chyfarwyddyd diduedd o ansawdd da** i'w galluogi i wneud dewisiadau gwybodus a realistig ac i'w helpu i aros ym myd dysgu.
2. Mae cyfuniad o gyngor, cymorth a chyfarwyddyd sy'n diwallu anghenion y dysgwr unigol yn elfennau allweddol mewn Llwybr Dysgu unigol. Maent yn cefnogi ac yn adeiladu ar drefniadau sydd eisoes ar gael i bobl mewn ysgolion a cholegau ac mewn dysgu seiliedig ar waith, yn ogystal ag i bobl oddi allan i'r meysydd hynny – pobl sy'n gweithio neu bobl sydd ddim mewn addysg, hyfforddiant na gwaith.
3. Bydd gan bob dysgwr **hawl sylfaenol** i gael cymorth Anogwr Dysgu, cyngor a chyfarwyddyd gyrfaoedd, a chymorth personol, gyda darpariaeth ychwanegol ar gyfer y rhai sydd ag anghenion ychwanegol. Dylai'r gefnogaeth fod yn ddigon **hyblyg** i ddiwallu anghenion dysgwyr unigol pa un bynnag a ydynt mewn ysgol, mewn sefydliad dysgu arall neu yn rhywle arall, gan gydnabod cyd-destunau sefydliadol a lleol.
4. Dylai rhieni a gofawyr eraill gael gwybod am y gefnogaeth sydd ar gael i ddysgwyr a byddant yn bartneriaid pwysig yn helpu dysgwyr i wireddu eu potensial.

CYMORTH I DDYSGWYR

	Anogwr Dysgu	Cymorth Personol	Cynghorydd Gyrfa
Swyddogaeth Allweddol	<p><i>Cymorth cyson ac effeithiol, sy'n rhoi anghenion y dysgwr yn gyntaf, ar gyfer pobl ifanc ac ar gael trwy gyfrwng y Gymraeg a'r Saesneg</i></p> <p>Helpu'r dysgwr i bennu targedau a datblygu Llwybr Dysgu i'w cyrraedd. Rhoi anghenion dysgu'r dysgwr yn gyntaf. Helpu'r dysgwr i ddatblygu sgil dysgu. Deall pob agwedd ar Lwybrau Dysgu. Gwerthfawrogi dysgu ffurfiol, heb fod yn ffurfiol ac anffurfiol. Ymwybodol o'r opsiynau sydd ar gael yn y ddewislen leol. Deall pobl ifanc a'u hanghenion. Deall arddulliau dysgu a'u goblygiadau o ran dewis rhaglenni. Deall llwybrau mynediad at gymorth personol. Deall swyddogaeth a gwerth cyngor gyrfaoedd proffesiynol yn sail ar gyfer y Llwybr Dysgu.</p>	<p>Helpu pobl ifanc i ddatblygu atebion i broblemau personol, cymdeithasol, emosiynol a chorfforol. Deall anghenion emosiynol, cymdeithasol a chorfforol pobl ifanc a rhoi anghenion y dysgwr yn gyntaf. Ar gael pan a lle y mae angen cymorth ar bobl ifanc. Gallu cyfeirio ymlaen at bobl mwy arbenigol os bydd angen. Darparu amrediad o ddarpariaeth arbenigol. Ymwybodol o faterion cyfrinachedd ac amddiffyn plant a materion diogelwch cymunedol.</p>	<p>Darparu gwybodaeth a chyngor arbenigol i ddysgwyr ar yr holl opsiynau sydd ar gael o ran gyrfa a dysgu. Helpu dysgwyr i wneud penderfyniadau gwybodus a realistig fel rhan o broses barhaus cynllunio gyrfa. Cyfrannu at ganlyniadau dysgu addysg gysylltiedig â gwaith trwy gydweithio â sefydliadau dysgu a chyflogwyr i gefnogi lleoliadau profiad gwaith, trefnu gweithgareddau ymwybyddiaeth o fusnes, menter ac entrepreneuriaeth, mentora gan gyflogwyr, cefnogi'r cwricwlwm a lleoliadau mewn diwydiant i athrawon a darlithwyr. Swyddogaeth statudol yn cefnogi pobl ifanc mewn cyfnodau pontio, yn enwedig 16+. Gall fod yn Anogwr Dysgu i bobl ifanc, yn enwedig y tu allan i'r sefydliad dysgu ffurfiol. Ymwybodol o wahanol fanteision ariannol i gefnogi dysgwyr ôl 16 a'u helpu i barhau mewn addysg.</p>
Sgiliau/cymwysterau ychwanegol	Cymhwyster Anogwr Dysgu	Sgiliau penodol i weithio gyda phobl ifanc	Cymhwyster Cynghorydd Gyrfa. Cymhwyster cynghorwyr Porth Ieuenctid
Methodoleg	<p>Gweithio fel rhan o dîm mewn sefydliad dysgu o dan weithiwr proffesiynol dysgu i sicrhau cysondeb a pharhad Cymorth rheolaidd i werthfawrogi dysgu, annog y dysgwr a goresgyn unrhyw rwystrau sy'n eu hatal rhag dysgu. Gallu gweithio gyda pherson ifanc i benderfynu ar gymorth personol priodol. Gallu cyfeirio at weithiwr proffesiynol cymorth personol gyda chaniatâd y person ifanc. Gweithio gyda dysgwr i ddatblygu Ffeil Cynnydd. Cadw cofnod o Lwybrau Dysgu a'u diweddarau ar gyfer sefydliadau dysgu arweiniol. Gall y timau gynnwys cymorth mentora ychwanegol gan fentoriaid busnes neu fyfyrwyr addysg uwch sy'n gweithredu fel mentoriaid.</p> <p>Y person ifanc yno yn wirfoddol gan amlaf. Gwahanol fathau o gymorth yn dal ar gael i bobl ifanc. Asiantaethau arbenigol, yn cynnwys y sector gwirfoddol, i sicrhau gwasanaethau cefnogol trwy'r ardal gyfan, e.e. cwnsela iechyd, atal cenhedlu brys, cymorth iechyd meddwl, cymorth i rai sy'n camddefnyddio sylweddau, gofal cymdeithasol etc</p>	<p>Pobl ifanc yn cael gwybod bod cymorth ar gael - yn y sefydliad dysgu a'r tu allan iddo. Pobl ifanc yn gallu cael cymorth pan fydd angen. Cyfeirio at weithiwr proffesiynol arall gyda chaniatâd y person ifanc, pan fydd hyn yn ofynnol yn ôl y gyfraith. Cyfeirio gan rieni. Mae'n cynnig parhad a thegwch. Gellir cyfeirio yn ôl at yr Anogwr Dysgu gyda chaniatâd y person ifanc. Cefnogaeth sawl gwasanaeth mwy arbenigol i ddiwallu anghenion y bobl ifanc.</p>	<p>Gweithio y tu mewn a'r tu allan i'r sefydliadau dysgu mewn cydweithrediad ag Anogwr Dysgu a darparwyr Cymorth Personol i sicrhau'r budd mwyaf i'r dysgwr. Cydweithio'n agos â'r Anogwr Dysgu i sicrhau dealltwriaeth o Lwybrau Dysgu, arddulliau dysgu, galluoedd a diddordebau'r person ifanc - a'r goblygiadau o ran dewis gyrfa. Mae'n rhoi cymorth personol a gall gyfeirio'r person ifanc at asiantaethau cymorth eraill gyda'i ganiatâd/chaniatâd.</p>

Troednodiadau

1. Mae'r cyngor, y cymorth a'r cyfarwyddyd a nodir yma yn adeiladu ar y systemau darpariaeth a geir eisoes ac yn ychwanegu atynt. Mae'n gwella'r ddarpariaeth ac yn gwneud cyfraniad ychwanegol lle cafwyd darpariaeth gyfyngedig yn y gorffennol, o bosib. Mae'n gwneud cyfraniad sylweddol at y gwaith o gyflenwi Ymestyn Hawliau i bobl ifanc yng Nghymru a swyddogaeth y Bartneriaeth Pobl Ifanc.

2. Weithiau, mae'n bosib mai'r un un fydd yn darparu rhai agweddau ar gymorth dysgu, cymorth personol a chyngor a chyfarwyddyd gyrfa.

Elfen Allweddol 4: Cymorth Anogwr Dysgu

Beth yw cymorth Anogwr Dysgu arbenigol:

Mae swyddogaeth yr Anogwr Dysgu yn allweddol i gefnogi'r dysgwyr mewn agweddau o'r Llwybr Dysgu cyfan sy'n ymwneud â dysgu, gan ganolbwyntio ar hybu gallu'r person ifanc i ddysgu.

1. Prif swyddogaeth yr Anogwr Dysgu yw helpu'r dysgwyr i **bennu targedau a datblygu llwybr dysgu** i'w cyflawni. Bydd angen amrediad eang o sgiliau ar Anogwyr Dysgu a bydd anghenion dysgu'r dysgwyr yn ganolog i'w holl waith. Mae llwyddiant cymorth Anogwyr Dysgu yn dibynnu ar integriti darpar Anogwyr Dysgu o bob cefndir proffesiynol i weithredu'n **ddiduedd** er budd y dysgwyr.
2. Nid un person fydd yn gweithredu fel Anogwr Dysgu o anghenraid – gellir **gweithredu fel tîm** i gyflwyno'r cymorth fel y gall dysgwyr gael cymorth ar wahanol amserau, mewn gwahanol ffyrdd ac mewn gwahanol lefydd.

Pwy a all fod yn Anogwr Dysgu

3. Gall fod gan bobl o wahanol broffesiynau y sgiliau a'r wybodaeth angenrheidiol i fod yn Anogwyr Dysgu. Er enghraifft, gallent fod yn athrawon, staff gwasanaethau gyrfa, gweithwyr ieuencid, pobl â hyfforddiant gwaith cymdeithasol, cwrselwyr, cynorthwyrwyr dysgu, cymorthyddion dosbarth, a hyfforddwyr yn y gweithle. Efallai bod gan eraill o'r tu allan i faes addysg a'r gwasanaethau cymdeithasol y set angenrheidiol o sgiliau a gwybodaeth.
4. Dylai pawb sy'n dymuno bod yn anogwyr dysgu ymgeisio am **gymhwyster rhan amser achrededig ar gyfer gwaith Anogwr Dysgu**. Dechreuir treialu datblygiad y cymhwyster hwn ym mis Medi 2005. Ar ddechrau'r datblygiad, beth bynnag, bydd yn rhaid i'r Anogwyr Dysgu fod yn gallu dilyn y cwrs ar ôl dechrau gwneud y gwaith. Bydd yn rhaid i unrhyw un sydd am wneud gwaith anogwr dysgu gael **digon o amser a hyfforddiant** i roi cymorth o ansawdd da i ddysgwyr. Byddai'r amser angenrheidiol a nifer yr achosion a gaiff Anogwyr Dysgu yn cael eu mireinio yn ôl y wybodaeth a geir o'r prosiectau peilot ac fe ddatblygir cyfarwyddyd pellach o haf 2005 ymlaen.
5. Eisoës, sefydlwyd cynlluniau arloesol fel y gall myfyrwyr Addysg Uwch (AU) a chynrychiolwyr busnesau gydweithio â dysgwyr mewn swyddogaethau sy'n cynnwys agweddau ar gymorth Anogwyr Dysgu. Dylent gydweithio â sefydliadau dysgu arweiniol i ddatblygu'r rhaglenni hyn a rhaglenni tebyg. Bydd myfyrwyr AU ac eraill sy'n gwneud gwaith **mentora** yn rhoi cymorth ychwanegol gwerthfawr a bydd angen iddynt weithio fel rhan o dîm yr Anogwyr Dysgu. Dylai pawb sy'n gwneud gwaith mentora gael digon o hyfforddiant. Ni fydd eu gwasanaeth nhw yn cyrraedd yr isafswm a ddisgwylir gan brif Anogwr Dysgu.

Ceir swydd ddisgrifiad bosibl ar gyfer Anogwr Dysgu yn Atodiad D.

Mae'r adran hon yn nodi'r trefniadau sy'n rhoi cyfle i ddysgwyr drafod eu dysgu a'u cynnydd yn rheolaidd a'u perthynas â mathau eraill o gymorth

Sut y cyflwynir cymorth Anogwyr Dysgu

6. Bydd angen i bob sefydliad dysgu arweiniol ystyried sut i sicrhau **bod cymorth Anogwyr Dysgu cymwysedig ar gael** i'r dysgwyr y maent yn gyfrifol amdanynt. Bydd hyn yn arbennig o bwysig i sefydliadau fel ysgolion a cholegau sy'n sefydliadau dysgu arweiniol ar gyfer nifer fawr o ddysgwyr. Mae'n bosibl mai'r un un fydd yn rhoi cymorth Anogwr Dysgu, Cymorth Personol a Chymorth Gyrfa i rai dysgwyr, ac y rhoddir peth o'r cymorth hwn fel ychwanegiad i'r cymorth cyfredol a roddir i ddysgwyr. Y ffordd orau o ddiwallu anghenion y rhan fwyaf o ddysgwyr fydd defnyddio sgiliau ac arbenigedd penodol gwahanol wasanaethau cymorth a amlinellir yn y canllawiau hyn

Sut y bydd yr Anogwr Dysgu'n helpu'r dysgwr

7. Dylai fod gan bob dysgwr hawl i gymorth i ddatblygu Llwybr Dysgu trwy:

- mynediad at **gymorth penodol gan Anogwr Dysgu**, naill ai yn unigol neu fel rhan o grŵp bychan;
- mynediad at **gymorth galw-heibio gan Anogwr Dysgu**;
- cyfleoedd i rai y mae arnynt angen cymorth ychwanegol i gael eu **cyfeirio'n ffurfiol**;
- mynediad at **gynlluniau cymorth** eraill, sydd ar gael trwy gymorth personol, Gyrfa Cymru a llwybrau arloesol eraill sy'n defnyddio'r dechnoleg fodern.

8. Mae Anogwyr Dysgu'n rhoi **gwasanaeth sy'n ychwanegol** at y gwasanaeth a geir gan athrawon, darlithwyr, hyfforddwyr ac eraill sy'n darparu gwasanaethau ar gyfer pobl ifanc a'u teuluoedd y tu allan i sefydliadau dysgu, fel y gwasanaethau cymdeithasol a gwasanaethau ieuencid, y Gwasanaeth Lles Addysg, gweithwyr cymunedol a gwirfoddol a chynghorwyr Gyrfa Cymru. Dylai anogwyr dysgu weithio mewn **partneriaeth** â systemau cymorth bugeiliol mewn sefydliadau dysgu ac mewn agweddau eraill ar fywydau'r bobl ifanc lle bo'n berthnasol.

Swyddogaeth ysgolion, sefydliadau dysgu arweiniol eraill a darparwyr eraill

9. Bydd angen iddynt:

- **diffinio'n glir swyddogaeth** yr Anogwr Dysgu yn y sefydliad dysgu;
- helpu eu **staff** eu hunain **i ddeall** swyddogaeth yr Anogwr Dysgu trwy gyfarwyddyd a hyfforddiant addas;
- sefydlu trefniadau ar gyfer **cyfeirio dysgwyr** at yr Anogwr Dysgu a chlustnodi Anogwr Dysgu ar gyfer dysgwyr;
- trefnu bod **digon o amser, lle a chyfleusterau** i gael cyfarfodydd rheolaidd, un-i-un ac mewn grwpiau, rhwng Anogwyr Dysgu a'r dysgwyr unigol;
- sefydlu **trefniadau** ar gyfer dysgwyr gyda sefydliadau eraill a rhieni/gofalwyr, yn ôl yr angen, i gefnogi anghenion y dysgwyr;
- sefydlu systemau ar gyfer **pennu targedau** ac ar gyfer **olrhain cynnydd** dysgwyr unigol. Dylid cytuno ar y rhain gyda'r dysgwr a dylent adlewyrchu

protocolau gwybodaeth a dysgu a chanllawiau 'Cadw mewn Cysylltiad' ar gyfer Partneriaethau Pobl Ifanc;

- cyfrannu at ddatblygiad systemau trefnus ar gyfer **cadw cofnodion**;
- fel rhan o drefniadau presennol y sefydliad, dylent gael mynediad at **ddatblygiad a hyfforddiant proffesiynol** yn cynnwys y cyfle i ymgymryd â chymhwyster achrededig ar gyfer swydd Anogwr Dysgu.

10. Bydd angen sicrhau bod Anogwyr Dysgu'n cael **nifer resymol o achosion** a sicrhau bod y cymorth a roddir yn cyfrannu'n effeithiol at allu'r person ifanc i ddysgu.

Sut y bydd pobl ifanc yn cael cymorth Anogwyr Dysgu

DULL MYNEDIAD 1	DULL MYNEDIAD 2	DULL MYNEDIAD 3
<p><i>Hawl sylfaenol i bawb</i></p> <p>Cymorth a chyfarwyddyd i benderfynu ar Lwybr Dysgu sy'n diwallu anghenion dysgwyr ac ymyrraeth a chefnogaeth strwythuredig ar bwyntiau allweddol trwy'r cyfnod 14-19.</p>	<p>Gellid cael man cynghori 'galw-heibio' yn ystod yr wythnos mewn ysgolion/ colegau, e.e. sesiynau amser brecwast/cinio a gyda'r nos.</p> <p>Gallai'r rhain gydweithio â chlybiau/mentrau cymunedol eraill ar ôl oriau ysgol neu goleg a bod yn rhan o'r cymorth a roddir gan y Prosbectws Gweithgareddau.</p> <p>Bydd hyn yn gysylltiedig hefyd â mentrau cymorth eraill fel Gyrfa Cymru Ar-lein.</p> <p>Gwasanaeth negeseuon testun/e-bost yn enwedig ar gyfer rhai sydd wedi'u colli o'r system, h.y. dim mewn ysgol/coleg/amgylchedd dysgu neu hyfforddi.</p> <p>O dan rai amgylchiadau, gallai orgyffwrdd â darpariaeth galw-heibio cymorth personol.</p>	<p>Gallai pobl ifanc gael eu cyfeirio'n ffurfiol, er enghraifft, gan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • timau rheoli a chynhwysiant bugeiliol ysgolion/ colegau; • cyflogwyr/darparwyr addysg seiliedig ar waith; • staff Gyrfa Cymru; • Swyddog Lles Addysg; • rhieni/gofalwyr. <p>Byddai'r man cyfeirio hwn yn canfod, er enghraifft, bobl ifanc sydd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wedi dewis llwybr anaddas; • yn gyndyn o ddysgu; • yn ymddangos fel pe baent yn eu datgysylltu eu hunain oddi wrth y cwricwlwm; • heb fod yn cyflawni eu llawn botensial.

Cyhoeddir canllawiau ychwanegol ar swyddogaeth yr Anogwr Dysgu yn haf 2005

Elfen Allweddol 5: Mynediad at Gymorth Personol

Beth yw cymorth personol:

Mae cymorth personol yn elfen allweddol ym mhob Llwybr Dysgu. Dylai sicrhau bod pob dysgwr yn cael mynediad at wasanaethau neu bobl sy'n eu helpu i ddatblygu atebion i'r problemau personol, cymdeithasol, emosiynol a chorfforol sy'n eu rhwystro rhag cyflawni eu potensial. Dylai hefyd eu helpu i ddatblygu sgiliau'r dysgwr i gael, adfer a defnyddio gwybodaeth yn effeithiol ac i wneud penderfyniadau realistig a gwybodus.

1. Mae gan bob dysgwr hawl i gael cymorth personol, er na fydd angen i bob dysgwr fanteisio ar y gwasanaethau hyn. Bydd ar y rhai sydd yn manteisio ar y gwasanaethau angen **cymorth ar wahanol lefelau**, e.e. angen rhywun i wneud dim ond gwranddo ar broblem, neu efallai gymorth arbenigol fel cwnsela, cymorth iechyd meddwl, cyngor am iechyd rhywiol neu ofal cymdeithasol.

Sut y darperir cymorth personol

2. Ar hyn o bryd mae nifer o sefydliadau, yn cynnwys ysgolion a cholegau, yn darparu sawl math amrywiol o gymorth personol. Rhoddir llawer o'r cymorth hwn gan bartneriaid yn y Partneriaethau Pobl Ifanc a bydd gan y rhain ran allweddol yn y gwaith o baratoi dull strategol o **wella gwasanaethau cymorth personol** fel rhan o'r Llwybrau Dysgu.

3. Dylai gwasanaethau cymorth personol fod yn **gyfrinachol** ac eithrio os oes materion yn ymwneud ag amddiffyn plant a diogelwch cymunedol yn codi. Mae'r Partneriaethau Pobl Ifanc yn datblygu protocolau rhannu gwybodaeth a fydd yn helpu pobl sy'n rhoi cymorth personol i fod yn ymwybodol o'u cyfrifoldebau cyfreithiol o ran **rhannu gwybodaeth**.

4. Gall fod ar bobl ifanc angen gwahanol lefelau o gefnogaeth ar wahanol adegau yn eu bywyd ac yn ôl yr angen. Efallai y bydd arnynt angen cymorth dwys am gyfnodau byr i oresgyn problemau lles e.e. problemau bwlio, iechyd a pherthnasoedd neu gymorth i feithrin hunan-barch a hunan-hyder. Fodd bynnag, efallai y bydd arnynt angen llai o gymorth dwys i gael gwybodaeth o ffynhonnell berthnasol e.e. y rhyngwyd.

5. Bydd angen i unrhyw weithiwr proffesiynol sy'n rhoi cymorth personol rheng-flaen wybod i ble i **gyfeirio** person ifanc y mae arno/arni angen cymorth mwy arbenigol fel cwnsela neu ofal cymdeithasol brys.

6. Dylai pobl ifanc gael y **wybodaeth** y mae arnynt ei hangen i fynd ati eu hunain i geisio cymorth personol. Mewn rhai achosion, gyda'u caniatâd nhw, gallai darparwr dysgu, Anogwr Dysgu neu weithiwr arall neu, mewn achosion eithriadol, rhiant/gofalwr y person ifanc eu cyfeirio. Bydd angen canfod ffyrdd o sicrhau bod cymorth personol ar gael yn hwylus i bob dysgwr ac yn enwedig i ddysgwyr 14-16 sydd wedi ymddieithrio neu rai nad ydynt yn cymryd rhan mewn addysg, gwaith neu hyfforddiant ôl 16, a gwpiâu eraill y mae'n anodd eu cyrraedd.

Mae'r adran hon yn nodi'r trefniadau i ddysgwyr gael cymorth personol pan fydd angen hynny – trwy hunan-gyfeirio a chyfeirio gan rywun arall (gyda chaniatâd y dysgwr)

Mae'r adran hon yn nodi'r trefniadau i ddysgwyr gael cymorth personol pan fydd angen hynny – trwy hunan-gyfeirio a chyfeirio gan rywun arall (gyda chaniatâd y dysgwr)

7. Nid oes yr un **model unigol** o ddarpariaeth ar gyfer cymorth personol. Gall nifer o asiantaethau ei ddarparu. Er enghraifft, gellir darparu gwasanaethau mewn sefydliadau dysgu yn ystod y dydd, gan weithwyr ieuencid mewn ysgolion, neu trwy gyfleusterau galw-heibio mewn sefydliadau cymunedol, fel clybiau ieuencid neu siopau gwybodaeth, neu trwy gyfrwng sefydliadau sy'n bod eisoes.

Pwy fydd yn darparu'r cymorth personol

8. Mae'n bosib y bydd y sgiliau angenrheidiol gan bobl broffesiynol o nifer o sectorau sy'n gweithio gyda phobl ifanc i gynnig rhai mathau o gymorth personol. Bydd angen iddynt:

- bod yn sensitif i faterion fel **cyfrinachedd, rhannu gwybodaeth, amddiffyn plant a diogelwch cymunedol;**
- cael **cymwyseddau penodol** sy'n adlewyrchu eu hyfforddiant proffesiynol a'u trefniadau ar gyfer datblygiad proffesiynol parhaus (CPD);
- bod yn gallu cynnal a **datblygu gwybodaeth a sgiliau** am eu swyddogaethau a'u cyfrifoldebau;
- bod yn gallu **gweithio'n effeithiol gyda phobl ifanc;**
- dangos bod eu gwasanaeth yn cynnig **parhad, tegwch a chyfrinachedd.**

9. Mae angen sicrhau bod y system ar gyfer darparu cymorth personol yn cynnwys trefniadau gweithio cryf rhwng y gwasanaethau proffesiynol perthnasol ar gyfer pobl ifanc. Mae'r cysylltiadau hyn yn datblygu eisoes fel rhan o ddarpariaeth *Ymestyn Hawliau* y Bartneriaeth Pobl Ifanc.

Cyhoeddir canllawiau pellach ar gymorth personol yn haf 2005

Elfen Allweddol 6: Gwybodaeth, Cyngor a Chyfarwyddyd Gyrfa

Beth y mae gwybodaeth, cyngor a chyfarwyddyd gyrfa yn ei gynnwys:

Gyda'r Llwybrau Dysgu, bydd gan bob dysgwr hawl i gael gwybodaeth, cyngor a chyfarwyddyd arbenigol a diduedd. Ceir hyn gan Gyngorwyr Gyrfa cymwysedig. Caiff ei gyflenwi trwy gwmnïau Gyrfa Cymru ledled Cymru a Gyrfa Cymru Ar-lein. Yn ogystal, bydd dysgwyr mewn ysgolion a cholegau yn cael addysg a chyfarwyddyd gyrfa yn eu sefydliad dysgu.

Cyngor arbenigol ar yrfaoedd

1. Mae cyfrifoldeb ar Gyngorwyr Gyrfa Cymru i roi **cyngor arbenigol** i ddysgwyr ar amrediad eang o opsiynau ym maes gyrfaoedd a dysgu; i weithio gyda phobl ifanc i roi cyngor a chyfarwyddyd ar **ddewisiadau gyrfa**; ac i gydweithio â sefydliadau dysgu a chyflogwyr i ddatblygu **profiad gwaith priodol**, eu hannog i godi **ymwybyddiaeth dysgwyr o fusnes** ac i gynnig cymorth mentora.

Gweithio gydag Anogwyr Dysgu

2. Bydd rhai Gyngorwyr Gyrfa'n gweithredu fel Anogwyr Dysgu, yn enwedig ar gyfer dysgwyr y tu allan i sefydliadau dysgu ffurfiol. Cânt eu hannog, ochr yn ochr â gweithwyr proffesiynol eraill, i ymgymryd â'r cymhwyster penodol i Anogwyr Dysgu sy'n cael ei ddatblygu ar hyn o bryd.

3. Bydd angen i Gyngorwyr Gyrfa **gydweithio'n glòs ag Anogwyr Dysgu** ym mhob sefydliad er mwyn sicrhau bod dysgwyr yn elwa ar y sgiliau, y wybodaeth a'r profiad arbenigol penodol sydd gan bob un o'r gweithwyr proffesiynol. Bydd yn bwysig bod Gyngorwyr Gyrfa yn gallu **cyfeirio pobl ifanc** at gymorth perthnasol pan fydd angen.

Cysylltiadau â chymorth personol ar gyfer pobl ifanc

4. Mae **Porth Ieuentid** yn fodel ar gyfer y bobl ifanc hynny y mae arnynt fwyaf o angen cymorth. Mae Cyngorydd y Porth Ieuentid yn gweithredu fel Cyngorydd Gyrfa ac Anogwr Dysgu ac mae'n cynnig cymorth personol i grwpiau bach o bobl ifanc ac unigolion. Bydd y rhan fwyaf o bell ffordd o bobl ifanc yn cael cymorth personol o ffynonellau eraill.

Gyrfa Cymru Ar-lein

5. O fis Medi 2004 ymlaen, bydd dysgwyr yn gallu cael llawer o wahanol fathau o **wybodaeth ar-lein** ac, os dymunant, cânt le ar y we i gynnwys eu CV a gwybodaeth arall amdanynt eu hunain. Bydd eu **Ffeil Cynnydd** i'w gweld ar-lein hefyd.

Mae'r adran hon yn nodi'r trefniadau ar gyfer darparu gwybodaeth, cyngor a chyfarwyddyd i ddysgwyr ar gyfleoedd gyrfa a dysgu a pherthynas hynny â mathau eraill o gymorth

6. Yn ogystal, bydd Gyrfa Cymru yn:

- sefydlu, datblygu ac yn cynnal cysylltiadau gweithiol clòs rhwng Cyngorwyr Gyrfa ac Anogwyr Dysgu a darparwyr cymorth personol er mwyn sicrhau bod y dysgwr unigol yn cael y budd mwyaf posibl;
- cydweithio'n agos â'r Anogwr Dysgu a bennwyd i sicrhau dealltwriaeth o Lwybrau Dysgu unigol, arddulliau dysgu a galluoedd a diddordebau y person ifanc unigol;
- cyfeirio person ifanc, gyda'i ganiatâd/chaniatâd, i gael cymorth personol;
- cydweithio â Rhwydweithiau 14-19 i ddatblygu a chynnal trefniadau i ddarparu gwasanaethau i bob person ifanc 14-19 mewn cydweithrediad â chymorth yr Anogwr Dysgu a'r cymorth personol;
- cymryd i ystyriaeth anghenion pobl ifanc ddwyieithog ac anghenion cyflogaeth cymunedau dwyieithog.

Addysg gyrfaoedd mewn ysgolion a cholegau

7. Mae addysg a chyfarwyddyd gyrfa yn **elfen statudol o'r cwricwlwm** o 13-19. Eisoes sefydlwyd cysylltiadau rhwng athrawon a darlithwyr sydd â chyfrifoldebau ym maes addysg gyrfa a Chynghorwyr Gyrfa Cymru, ac mae rhai ysgolion a cholegau wedi ennill Gwobr Ansawdd Gyrfa Cymru.

8. Mae *Fframwaith ar gyfer Addysg a Chyfarwyddyd Gyrfaedd ACCAC ar gyfer pobl ifanc 11-19 oed yng Nghymru 2002 ac Addysg a Chyfarwyddyd Gyrfaedd: Canllawiau Atodol (2002)* yn rhoi canllawiau perthnasol i bobl ifanc 14-19 oed sydd mewn ysgol neu goleg fel rhan o'r Craidd Dysgu (gweler adran 1.3).

Adran 3

Sut y Gweithredir y Chwe Efen Allweddol

Cynhyrchwyd y gwaith celf gan Lauren Batt o Ysgol Uwchradd yr Eglwys Newydd, Caerdydd, fel rhan o'i gwaith cwrs TGAU

ADRAN 3: SUT Y GWEITHREDIR Y CHWE ELFEN ALLWEDDOL

Rhwydweithiau 14-19

Beth yw Rhwydweithiau 14-19:

Mae Rhwydweithiau 14-19 yn grwpiau o sefydliadau strategol, darparwyr dysgu a dysgwyr mewn ardal awdurdod lleol. Maent yn sicrhau'r gwahanol raglenni a'r gwahanol fathau o gymorth sy'n angenrheidiol i sicrhau bod dysgwyr yn gallu manteisio ar bob elfen o'r Llybrau Dysgu yn 14-19 oed.

1. Mae Rhwydweithiau 14-19 yn adeiladu ar **echel cyllido a threfniadaeth yr awdurdod lleol ac ELWa** yn gyfartal ond ni ellir eu gweithredu heb gydweithrediad y gwahanol bartneriaid sy'n darparu ar gyfer pobl ifanc yn yr ardal ac yn eu cynorthwyo. Mae eu gwaith yn ychwanegol at y CCET a'r PPI, nid yn eu disodli, ac ni ddylid eu cyfrif yn is-set o'r naill grŵp na'r llall. Mae'r grwpiau hyn yn gyfrifol am agweddau pwysig ar y Llybrau Dysgu ond nid yw'r naill grŵp na'r llall yn canolbwyntio'n arbennig ar ddarpariaeth ddysgu 14-19. Yn y dyfodol, bydd Rhwydweithiau Dysgu ELWa yn cydgyssylltu a'r datblygiadau hyn.
2. Bydd y Rhwydweithiau 14-19 yn cyd-drefnu **agwedd strategol** at ddarpariaeth 14-19 mewn gwahanol ardaloedd a byddant yn dylanwadu ar, ac yn cael eu dylanwadu gan, y partneriaid a chan farn y dysgwyr, ond ni fydd ganddynt bŵer i gyfarwyddo'u partneriaid. Dylai datblygiad strategol y Rhwydweithiau 14-19 gael ei lywio gan **fuddiannau'r dysgwyr**. Dros amser, dylai manteision cydgyssylltu a chydweithio helpu i oresgyn y tensiynau sy'n siwr o godi wrth weithio mewn partneriaeth.
3. Yn yr hirdymor, daw'r grantiau penodol a geir ar hyn o bryd ar gyfer Llybrau Dysgu 14-19 yn rhan o gyllid y prif ffrwd ac fe'u dosberthir trwy'r **prif lwybrau ariannu** presennol. Yn y tymor byr i ganolig, caiff cyllid ychwanegol i ddatblygu Llybrau Dysgu ei sianelu trwy un neu fwy o'r prif bartneriaid ac fe'i defnyddir i ariannu **blaenoriaethau penodedig** y Rhwydwaith 14-19 i symud ymlaen a'r agenda 14-19. Efallai y bydd sefydliadau dysgu unigol yn cael rhagor o arian a bydd angen iddynt ddangos sut y maent yn cyfrannu at **ddatblygiad strategol** Elfennau Allweddol y Llybrau Dysgu yn eu hardal nhw.

Beth y mae'r Rhwydweithiau 14-19 yn ceisio'i gyflawni

4. Prif amcanion y Rhwydweithiau 14-19 yw cydweithio a'r holl bartneriaid perthnasol i hybu datblygiad Llybrau Dysgu trwy:
 - **ychwanegu at y dewis a'r hyblygrwydd** sydd ar gael i bob dysgwr yn eu hardal;
 - sicrhau, hyd y bo'n rhesymol ymarferol, bod pob dysgwr yn cael **opsiynau** ar gyfer eu Llybrau Dysgu sy'n eu helpu i gyflawni eu potensial;
 - datblygu trefniadau i sicrhau bod pob dysgwr yn gallu manteisio ar y **cymorth dysgu, y cymorth personol a'r cymorth gyrfa** y mae ganddynt hawl iddynt.

Mae'r adran hon yn disgrifio sut y bydd cydweithio effeithiol yn helpu i sicrhau hawl dysgwyr i Lwybrau Dysgu dros amser

5. Dylid datblygu mecanweithiau i osgoi dyblygu gwaith ac i sicrhau bod y partneriaethau'n gweithio er budd dysgwyr. Yn ogystal, dylai'r Rhwydweithiau 14-19 ddatblygu trefniadau i sicrhau bod darpariaethau **trawsffiniol** ar gael.
6. Nodir swyddogaeth y Rhwydweithiau 14-19 yng Nghynllun Gweithredu Lwybrau Dysgu (2003), a welir yn Atodiad E.

Pwy ddylai cael eu cynrychioli ar y Rhwydweithiau 14-19

7. Bydd pob sefydliad ar lefel leol sy'n chwarae rhan yn darparu ar gyfer dysgwyr 14-19 yn rhan o ddatblygiad strategol y Rhwydwaith 14-19, a dylai fod ganddynt **sianel gyfathrebu** â'r Rhwydwaith. Dylai'r Rhwydwaith 14-19 ei hunan fod yn **gorff strategol** sy'n cynnwys cynrychiolwyr o bob sector ond nad yw'n rhy fawr, fel y gellir **cynllunio'n effeithiol**. Fel canllaw, dylai'r Rhwydwaith 14-19 gynnwys y partneriaid a ganlyn, neu gellid enwebu rhywun arall yn eu lle sydd mewn sefyllfa i wneud cyfraniad arwyddocaol ac edrych ar bethau mewn ffordd strategol. Efallai y bydd y Rhwydwaith 14-19 yn dymuno ystyried creu **grwpiau gorchwyl bach** i ddelio ag agweddau penodol ar eu gwaith.

<i>Darparwyr dysgu</i>	Penaethiaid ysgolion uwchradd (gyda chydbwysedd sy'n adlewyrchu trefniadau lleol e.e. ysgolion 11-16, ysgolion â 6ed dosbarth, ysgolion arbennig, ysgolion Cymraeg, ysgolion gwirfoddol a gynorthwyr ac ysgolion gwirfoddol a reolir). Uwch gynrychiolwyr o'r coleg(au) Addysg Bellach lleol. Uwch gynrychiolydd o fyd Addysg Uwch. Cynrychiolydd darparwyr dysgu seiliedig ar waith. O leiaf un cyflogwr/darparwr dysgu seiliedig ar waith nad yw eisoes yn cael ei gynrychioli ar y Rhwydwaith.
<i>Awdurdod lleol</i>	Y rheolwr corfforaethol sy'n gyfrifol am addysg. Cynghorydd 14-19 (lle bo'n berthnasol). Cynrychiolydd o'r gwasanaeth ieuenctid. Adrannau perthnasol eraill yn yr awdurdod lleol.
<i>ELWa</i>	Uwch gynrychiolydd/gynrychiolwyr ELWa.
<i>Eraill yn y sector statudol</i>	Uwch gynrychiolydd o Gyrfa Cymru. Rheolwr Tim Troseddau Ieuenctid/ Cynllun Troseddwyr Ifanc.
<i>Cydgysylltwyr</i>	Cydgysylltydd Rhwydwaith 14-19 (os yw'n berthnasol). Cydgysylltydd CCET (os yw'n berthnasol) neu gynrychiolydd dynodedig CCET. Cydgysylltydd PPI, neu gynrychiolydd PPI.
<i>Sector gwirfoddol</i>	Cynrychiolydd o'r mudiadau gwirfoddol cymunedol sy'n gwneud llawer o waith gyda phobl ifanc ar draws neu y tu mewn i ardal awdurdod lleol.
<i>Dysgwyr</i>	Dau ddysgwr i gynrychioli dysgwyr sy'n ymgymryd â phob math o ddarpariaeth ddysgu.

8. Mae angen i'r Rhwydwaith 14-19 gynnwys amrediad eang o sefydliadau a chadw **cydbwysedd rhwng y sectorau**. Dylid sicrhau rhyw fath o **draws-gynrychioli** gyda'r CCET a'r PPI lleol. Bydd angen i'r Rhwydwaith ystyried a ddylai partneriaid eraill sydd heb eu cynnwys ar y rhestr ac sy'n adlewyrchu amgylchiadau lleol neilltuol gael eu cynrychioli, er enghraifft Partneriaethau Addysg Busnes, sefydliadau addysg a/neu fusnes sy'n agos at ardal y Rhwydwaith ond heb fod yn rhan ohoni. Er nad oes angen newid amodau gwasanaeth y Llywodraeth, maent yn dod â sialensiau a chyfleoedd sylweddol i staff mewn pob math o sefydliadau a dylai Rhwydweithiau 14-19 ystyried **cynrychiolaeth o undebau llafur** i adlewyrchu hyn. Gellir ystyried cael cynrychiolaeth o Gyngorau Sgiliau Sector hefyd.

Sut y bydd Rhwydweithiau 14-19 yn gweithio

9. Nid oes gan Rhwydweithiau 14-19 statws cyfreithiol ac felly ni allant ddal cyllid ynddynt eu hunain. Bydd yn hanfodol datblygu **cysylltiadau gweithiol da** rhwng partneriaid a dylai Rhwydweithiau 14-19 ystyried y pwyntiau a ganlyn:

- cytuno ar **gylch gorchwyl** ynghylch sut y byddant yn gweithredu;
- datblygu trefniadau lleol ar gyfer **rheoli a gweinyddu'r** Rhwydwaith 14-19;
- trefniadau ar gyfer dewis **Cadeirydd**, ei swyddogaeth a hyd ei dymor/thymor;
- **trefniadau gweithredu** i sicrhau y gall pob partner chwarae ei ran;
- unrhyw drefniadau ar gyfer **gwaith grwpiau tasg** e.e. rhoi mandad clir i grwpiau;
- **protocolau ar gyfer cynnwys asiantaethau a sefydliadau** sy'n cyfrannu at ddatblygiad strategol Llywodraeth Dysgu 14-19 ond na chânt eu cynrychioli'n uniongyrchol ar y Rhwydwaith 14-19;
- trefniadau i'r Rhwydwaith 14-19 sefydlu a chynnal **trefn gyfathrebu ddwy-ffordd** gyda'r rhai sydd mewn sefydliadau dysgu, cyflogwyr lleol, rhieni a phartneriaid strategol eraill yn y gymuned er mwyn dylanwadu ar y datblygiad o hyn ymlaen;
- **amseru** ac **amlder** cyfarfodydd;
- trefniadau ar gyfer **rheoli gwaith** y Rhwydwaith 14-19 rhwng cyfarfodydd;
- ffyrdd o **ddatrys unrhyw wrthdaro** a allai godi rhwng partneriaid;
- ffyrdd y Rhwydwaith 14-19 o **berthnasu gyda phobl ifanc** er mwyn datblygu darpariaeth sy'n eu hysgogi ac yn eu hysbrydoli ac i'r Rhwydwaith 14-19 **wrando ar farn y bobl ifanc** er mwyn sicrhau newid a datblygiad;
- sut y bydd y Rhwydwaith 14-19 yn **monitro ac yn gwerthuso datblygiadau** a sut y bydd yn dathlu llwyddiant;
- trefniadau ar gyfer **gweithio mewn partneriaeth â Llywodraeth Cynulliad Cymru**, yn cynnwys cynrychiolaeth mewn cyfarfodydd a gyd-drefnir gan Lywodraeth Cynulliad Cymru, yn delio â cheisiadau am grantiau ac ati.

Beth y bydd y Rhwydweithiau 14-19 yn ei wneud rhwng 2004-2007

Erbyn mis **Medi 2004** byddant wedi paratoi:

- cynigion ar gyfer gwario'r grant o £50,000 sydd ar gael gan Lywodraeth Cynulliad Cymru i symud ymlaen â datblygiadau Llywybrau Dysgu yn 2004-5;
- Cynllun Datblygu cyntaf y Rhwydwaith 14-19 yn gysylltiedig â Chynlluniau Cyflawni Blynyddol PPI ac argymhellion blynyddol CCET ar Datganiad Rhanbarthol o Anghenion a Blaenoriaethau; ac
- mewn cydweithrediad ar PPI lleol, cynllunio i baratoi Prosbectws Gweithgareddau blynyddol ar gyfer pobl ifanc 14-19 oed yn cynnwys gweithgareddau hamdden, profiad sy'n canolbwyntio ar waith a chyfranogiad cymunedol – ar y we yn ogystal ag ar bapur.

Erbyn mis **Medi 2005** byddant wedi:

- cynnal archwiliad o'r ddarpariaeth yn yr ardal trwy gasglu gwybodaeth o ysgolion, colegau a darparwyr hyfforddiant, ELWa, y Bartneriaeth Pobl Ifanc leol, sefydliadau cyflogwyr a phartneriaid lleol addas eraill i baratoi ac ymestyn y ddewislen;
- cwblhau'r Prosbectws Gweithgareddau a dyfeisio trefniadau i'w adolygu'n rheolaidd;
- cynnal awdit o sgiliau darparwyr dysgu ac ystyried strategaeth hyfforddi i ddiwallu eu hanghenion;
- cwblhau ail Gynllun Datblygu y Rhwydwaith 14-19 wedi'i seilio ar ddadansoddiad o'r ddarpariaeth ac anghenion dysgwyr ac wedi dechrau cynllunio'n strategol ar gyfer y tymor hwy;
- cydweithio i gynllunio sut i roi'r mecanweithiau ar gyfer yr Anogwyr Dysgu ar Cymorth Personol ar waith, ar sail cyfarwyddyd yn haf 2005;
- paratoi cynlluniau i ehangu cyfleoedd am brofiad sy'n canolbwyntio ar waith a chyfranogiad cymunedol;
- mabwysiadu protocolau iechyd a diogelwch ar gyfer pobl ifanc 14-16 oed a rhai ôl 16;
- cydweithio â chyflogwyr, Cynghorau Sgiliau Sector, Gyrfa Cymru, ELWa a phartneriaid eraill i ddatblygu rhaglenni o ansawdd da ar gyfer profiad sy'n canolbwyntio ar waith a chyfranogiad cymunedol wedi'i seilio ar gyfarwyddyd yn Haf 2005.

Erbyn mis **Medi 2006** byddant wedi:

- cwblhau trydydd Cynllun Datblygu y Rhwydwaith 14-19 ac wedi cael trefn ar gynllunio ar gyfer y tymor hwy;
- cytuno ar brotocolau ar gyfer y cymorth ychwanegol sy'n angenrheidiol i alluogi pobl ifanc sydd ag anghenion addysgol arbennig ac eraill fel rhai o grwpiau du a lleiafrifoedd ethnig i fanteisio ar eu hawl i'r holl gyfleoedd sydd ar gael yn eu Llywybr Dysgu nhw'u hunain;
- datblygu protocolau pontio ar gyfer dysgwyr sy'n symud oddi wrth un anogwr dysgu at un arall.

Erbyn mis **Medi 2007** byddant wedi paratoi i roi Llywybrau Dysgu 14-19 ar waith yn ehangach trwy:

- cydweithio â phartneriaid i sicrhau cytgorff yn narpariaeth yr amserlenni a dulliau eraill i sicrhau hyblygrwydd ar gyfer dysgwyr;
- dadansoddi dewisiadau presennol a dewisiadau eraill a datblygu gwell dewislenni yn cynnwys cyfleoedd ym mhob un o'r meysydd dysgu;
- cyflwyno cyfleoedd 'blasu' yn y cyfnod pontio CA3/4 fel rhan o'r broses o helpu pobl ifanc i bennu targedau a gwneud dewisiadau yn 14 oed;
- datblygu gwahanol fathau o ddarpariaeth ar gyfer profiad sy'n canolbwyntio ar waith gan ddefnyddio darparwyr hyfforddiant, colegau Addysg Bellach a chyfleusterau hyfforddi eraill.

Amserlenni ar gyfer gweithredu'n llawn

10. Bydd y Grŵp Llywio Cyffredinol yn gwneud rhagor o waith manwl ar y cynllun gweithredu ar gyfer rhoi'r Llywybrau Dysgu ar waith yn llawn, ac fe gyhoeddir **amserau diwygiedig** yn haf 2005 i helpu'r Rhwydweithiau 14-19 a Llywodraeth Cynulliad Cymru i wneud cynlluniau hirdymor realistig ac ymarferol.

Sicrwydd ansawdd

11. Bydd angen i'r Rhwydwaith 14-19 ddatblygu **mecanweithiau sicrwydd ansawdd** ar gyfer y gwasanaethau a ddarperir sy'n cynnwys dulliau presennol a chymaint ag y bo modd o **wybodaeth ac adborth** – yn cynnwys gwybodaeth ac adborth gan y bobl ifanc eu hunain.

Defnyddio gwybodaeth ac arbenigedd lleol

12. Bydd gan y Rhwydwaith 14-19 ran bwysig i'w chwarae yn rhannu gwybodaeth leol ac yn casglu tystiolaeth leol o **effeithlonrwydd ac effeithioldeb y ddarpariaeth a'r cymorth**. Dylai'r Rhwydweithiau 14-19 ddatblygu trefniadau i sicrhau bod opsiynau a gaiff eu cynnwys yn yr agweddau ffurfiol, heb fod yn ffurfiol ac anffurfiol ar y Llywybrau Dysgu yn **profiadau dysgu o ansawdd da**. Yn ogystal, dylent gydweithio â'r Partneriaethau Pobl Ifanc i sicrhau bod y **Prosbectws Gweithgareddau** ar gyfer pobl ifanc 14-19 oed yn cynnwys cyfleoedd a phrofiadau o ansawdd da.

13. Bydd yn rhaid i Bartneriaethau Pobl Ifanc, Rhwydweithiau 14-19 a sefydliadau dysgu arweiniol fod yn sicr eu bod yn darparu **profiadau diogel o ansawdd da** ar gyfer pobl ifanc yn gyffredinol. Bydd angen i sefydliadau sy'n cyfrannu at y dewislenni a'r Prosbectws Gweithgareddau y tu mewn i ardal Rhwydwaith 14-19 ddangos eu bod cydymffurfio â **deddfwriaeth iechyd a diogelwch, amddiffyn plant a rhannu gwybodaeth**. Bydd y Canllawiau ar gyfer Llywybrau Dysgu 14-19 yn 2005 yn cynnwys cyngor i'r Rhwydweithiau 14-19 ar y materion hyn. Mae'r PPI eisoes yn llunio protocolau ar gyfer rhannu gwybodaeth a bydd y rhain yn berthnasol i'r Rhwydweithiau 14-19.

14. Yn achos gweithgareddau presennol a rhai y gellid eu cynnal yn y dyfodol, bydd angen nodi'r **sgiliau penodol a'r pethau penodol a ddysgir o gyfleoedd heb fod yn ffurfiol a rhai anffurfiol**, trefnu'r profiadau er mwyn sicrhau bod y dysgwr yn cael y budd mwyaf ohonynt a gwerthuso'r cyfraniad at ddatblygiad personol a chymdeithasol y dysgwr, a'u Sgiliau Allweddol. Mae angen hyfforddiant a datblygiad ar gyfer Anogwyr Dysgu a sefydliadau sy'n darparu'r cyfleoedd hyn ac mae angen datblygu mwy o ymwybyddiaeth ymhlith pobl ifanc o'r manteision posibl.

Gwrando ar bobl ifanc

15. Bydd **cynghorau ysgol, fforymau ieuentid** a grwpiau eraill i bobl ifanc yn feganweithiau defnyddiol ar gyfer holi barn pobl ifanc am y ddarpariaeth. Dylai pob darparwr dysgu ddatblygu ffyrdd o dderbyn adborth oddi wrth ddysgwyr yn eu sefydliadau. Dylai'r Rhwydweithiau 14-19 sicrhau bod y **dulliau cyfathrebu** a

ddefnyddir yn rhoi cyfle i'r dysgwyr fynegi eu barn yn ddigon eang a chytbwys. Dylent ystyried strategaethau i sicrhau bod pob rhan o'r gymuned o bobl ifanc yn gallu cyfrannu, yn cael eu clywed a'u bod yn cael adroddiad yn ôl.

16. Dylid cymryd gofal neilltuol i sicrhau y gwrandewir ar **bohl ifanc o leiafrifoedd ethnig**; pobl ifanc sydd wedi'u **dadrithio, eu hymyleiddio neu eu hallgáu**; rhai sydd mewn **grwpiau anodd eu cyrraedd**, er enghraifft pobl ifanc sy'n gadael gofal; rhai sydd ag **anghenion addysgol ychwanegol, rhieni ifanc**, pobl ifanc ddigartref, ceiswyr lloches ifanc, teithwyr ifanc, gofalwyr ifanc, pobl ifanc hoyw a lesbiaid; a grwpiau eraill tebyg.

Arolygiadau ardal Estyn

17. Mae Deddf Addysg 2002 yn galluogi Estyn i gynnal **arolygiadau ardal** o'r ddarpariaeth ar gyfer pobl ifanc o 14 oed ymlaen. Wrth i'r arolygiadau hyn ddatblygu, byddant yn rhoi gwybodaeth werthfawr ar ansawdd, amrediad a chanlyniadau agweddau ar y Llwybrau Dysgu, yn enwedig y safonau y mae dysgwyr yn eu cyrraedd.

Monitro a gwerthuso perfformiad

18. Mae'r dull radical o ystyried Llwybrau Dysgu a nodir yn y canllawiau hyn yn awgrymu newid yn yr hyn y rhoddwn werth arno o ran perfformiad. Roedd *'Cynllun Gweithredu Llwybrau Dysgu 14-19'* (2003) yn addo y byddai **basged o dargedau a dangosyddion perfformiad** yn cael eu datblygu i lywio polisi ac i alluogi monitro a gwerthuso ar lefel leol a chenedlaethol. Mae'r gwaith hwn ar y gweill.

Cyhoeddir canllawiau ychwanegol ar dargedau a dangosyddion perfformiad yng ngwanwyn 2005.

Cyhoeddir canllawiau ychwanegol ar agweddau ar sicrwydd ansawdd, yn enwedig amddiffyn plant ac iechyd a diogelwch yn haf 2005.

Ariannu Llwybrau Dysgu 14-19

Beth yr ydym wedi'i wneud hyd yma

1. Cynhaliodd y Grŵp Modelu Ariannol adolygiad o faterion ariannu Llwybrau Dysgu 14-19 fel un o'r grwpiau gorchwyl a gorffen rhwng mis Medi 2003 a mis Mai 2004.
2. Ym mlwyddyn ariannol 2004-5, mae grant o **£50,000** ar gael gan Lywodraeth Cynulliad Cymru i bob Rhwydwaith 14-19 i symud ymlaen â datblygu'r Llwybrau Dysgu. Mae **£140,000** arall, y disgwylir cyfraniad cyfatebol iddo yn lleol, ar gael ar draws Cymru ar gyfer **gwaith peilot gyda'r Anogwyr Dysgu a'r Cymorth Personol**. Caiff rhagor o gyllid ei gydgyssylltu gan Lywodraeth Cynulliad Cymru ar gyfer gweithgareddau meithrin gallu ym meysydd cyfranogiad cymunedol a phrofiad sy'n canolbwyntio ar waith.

Beth y bwriadwn ei wneud nesaf

3. Yng ngwanwyn 2005, caiff y **prosiectau peilot gyda'r Anogwyr Dysgu a'r Cymorth Personol** eu gwerthuso a chyhoeddir canllawiau ychwanegol. Cyhoeddir canllawiau ychwanegol hefyd yn dilyn y **datblygiadau meithrin gallu mewn profiad sy'n canolbwyntio ar waith a chyfranogiad cymunedol**. Bydd y cyfarwyddyd hwn yn cynnwys gwybodaeth am agweddau ariannol.
4. Bydd y gwaith o **brisio'r cynigion** yn parhau wrth i bob Rhwydwaith 14-19 ddatblygu ei ddewislen opsiynau a Phrosbectws Gweithgareddau ar gyfer cyfleoedd ffurfiol ac elfennau dysgu anffurfiol a heb fod yn ffurfiol ac wrth iddi ddod yn gliriach faint o gydweithio a chydweithredu a geir ar draws sefydliadau dysgu. Bydd y gwaith penodol yn cynnwys prisio materion hygyrchedd a thrafnidiaeth.
5. Bydd gan weithredu'r Llwybrau Dysgu oblygiadau ariannol i bob sector ond, er mwyn eu gweithredu'n llawn, bydd angen **dadansoddi a gwerthuso** trefniadau presennol cyllido'r ddarpariaeth ar gyfer pobl ifanc 14-19 oed a sut y gellir defnyddio'r arian yn well i gyflawni dyheadau'r Llwybrau Dysgu trwy **gynnig rhagor o ddewis a hyblygrwydd ac osgoi cystadleuaeth a dyblygu gwaith**.
6. Llywodraeth y Cynulliad yng Nghylch Cynllunio Cyllideb 2004 fydd yn penderfynu a fydd arian ar gael i gefnogi Llwybrau Dysgu 14-19 o fis Ebrill 2005 ymlaen.
7. Bwriedir ymgynghori ag awdurdodau lleol ac ELWa ar y trefniadau ar gyfer clustnodi a dosbarthu grantiau pellach i symud ymlaen â datblygiadau 14-19 ac i adlewyrchu'r gwahanol drefniadau cyllido cyn ac ar ôl 16.
8. Mae Llywodraeth Cynulliad Cymru mewn ymgynghoriad â'r partneriaid yn y Rhwydweithiau 14-19, awdurdodau lleol ac ELWa yn mynd ar ôl y posibilrwydd o gael arian o **Gronfa Gymdeithasol Ewrop (ESF)** ar gyfer Llwybrau Dysgu o fis Ebrill 2005 ymlaen.

Adran 4 Atodiadau

AELODAETH Y GRWPIAU**Grŵp Llywio Cyffredinol 14-19**

Austin	Rita	Cymdeithas Lleiafrifoedd Ethnig Cymru Gyfan
Baumgardt	Adele	Y Comisiwn Cyfle Cyfartal
Bibey	Martin	Engineering Employers Federation
Blamey	Martin	Llywodraethwyr Cymru
Davies	Geraint	TUC Cymru
Davies	Mal	NUT Cymru
Evans	Allan	AAI Sir Gaerfyrddin
Goldsmith	David	Cyngor Gwasanaethau Ieuencid Gwirfoddol Cymru (CWVYS)
Grant	Maxine	AAI Wrecsam
Hopkins	John	SHA Cymru/ NAHT Cymru
Jenkins	Ioan	Menter yr Ifanc Cymru
Kidd	Liz	Estyn
Llewelyn	Chris	CLILC
McAllister	Peter	ELWa
Newson	George	CBI Cymru
Owen Jones	Arfon	UCAC
Parker	Arthur	CBAC
Parkes	Richard	Ffederasiwm Hyfforddiant Cenedlaethol Cymru
Rednapp	Catrin	Bwrdd yr Iaith Gymraeg
Rees	Lesley	Cymdeithas Gyrfa Cymru
Saunders	Danny	Addysg Uwch Cymru
Tromans	Mike	Partneriaeth Pobl Ifanc Powys
Turnbull	Jacque	Cyngor Addysgu Cyffredinol Cymru
Williams	John V	ACCAC
Weatherburn	Jacqui	Fforwm
Williams	Steve	Rheolwyr Timau Troseddau Ieuencid Cymru

Grŵp Llwybrau Dysgu

Anstey	Sandra	CBAC
Badham	Linda	ACCAC
Bevan	Judith	Prince's Trust
Blamey	Martin	Llywodraethwyr Cymru
Callus	Frank	CCET Blaenau Gwent
Coakley	Paul	Cymdeithas y Prifathrawon Uwchradd
Cunnick	Tanis	Grŵp Prif Swyddogion Ieuencid
Davies	Mal	Y Cyngor Addysgu Cyffredinol
Feldon	Wayne	Cymdeithas Gyrfa Cymru
Gambles	John	Cymdeithas Ysgolion Uwchradd Cymru
Grant	Maxine	CBS Wrecsam
Grove	John	NAHT
Hindle	Andrew	Institute of Electrical Engineers
Johns	Jane	Cyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru (HEFCW)

Jonathan Jones	Martin Arfon Owen	Fforwm UCAC
Jones	Bert	Cyngor Ieuenctid Cymru
Jones	Helen	ELWa
Keane	Ann	Estyn
Killick	John	Partneriaeth Pobl Ifanc Tor-faen
Martin	Jonathan	Fforwm
Nantcurvis	Suzanne	NASUWT
Pritchard	Julian	Llywodraeth Cynulliad Cymru
Redknapp	Catrin	Bwrdd yr Iaith Gymraeg
Reynolds	Sonia	Dysg (Cadeirydd)
Skinner	Sandra	Cyngor Gwasanaethau Ieuenctid Gwirfoddol Cymru (CWVYS)
Stewart	Elise	Canllaw
Tudor Jones	Alan	CBS Castell-nedd Port Talbot
Williams	John	Ysgol Uwchradd Pen yr Dre

Grŵp Modelu Ariannol

Allinson	Elaine	ELWa
Barry	Mike	Rhwydwaith 14-19 Tor-faen
Evans	Stuart	CBS Castell-nedd Port Talbot
Foden	Neil	NUT Cymru
Grandfield	Kevin	Cyngor Sir y Fflint
Greenlees	Alice	Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru
Guy	Heather	NAHT Cymru
Harford	Steve	Gyrfa Cymru
Harding	Frances	CCET Sir Fynwy
Hewitt	Chris	Cymdeithas yr Athrawon ar Darlithwyr
Jones	Gareth	Cymdeithas y Prifathrawon Uwchradd (Cadeirydd)
Jones	Huw	Grŵp Prif Swyddogion Ieuenctid
Jones	Mike	Llywodraeth Cynulliad Cymru
Martin	Paul	Fforwm
Mayhew	Peter	CBS Wrecsam
Neilson	Trina	Cymdeithas Gyfra Cymru
Wilson	Veronica	Cyngor Gwasanaethau Ieuenctid Gwirfoddol Cymru (CWVYS)
Taylor	Elizabeth	Llywodraeth Cynulliad Cymru

Grŵp Anogwyr Dysgu

Bonello	Frank	Y Cyngor Addysgu Cyffredinol
Bowd	Graham	Cymdeithas Gyrfa Cymru
Cicotti	Frank	NAHT Cymru (Cadeirydd)
Collier	Ray	Cymdeithas Gyrfa Cymru
Cundick	Julie	Partneriaeth Pobl Ifanc Blaenau Gwent
Currie	Caroline	Estyn
Curry	Judy	Cyngor Gwasanaethau Ieuenctid Gwirfoddol Cymru (CWVYS)
Davies	Rhys	Dysg
Davies	Elwyn	Cyngor Sir y Fflint

Evans	Eirian	Grŵp Prif Swyddogion Ieuencid
Kelsaw	Steve	Fforwm
Major	Christine	ELWa
Mason	Geoff	CBS Wrecsam
Nantcurvis	Suzanne	NASUWT
Noble	Chris	Cymdeithas y Prifathrawon Uwchradd
Pruski	Sharon	CBS Castell-nedd Port Talbot
Stephenson	Derrick	Cymdeithas Lleiafrifoedd Ethnig Cymru Gyfan
Thompson	Hazel	Cymdeithas yr Athrawon ar Darlithwyr
Vale	Marcia	CCET Abertawe

Profriad Cymunedol a Gwirfoddol

Bryon	Mike	Menter yr Ifanc Cymru
Davies	Geraint	NASUWT
Davies	Elwyn	Cyngor Sir y Fflint
Davies	Mal	Y Cyngor Addysgu Cyffredinol
Grundy	Jane	CSV Cymru
Hendrickson	Tony	Rhwydwaith Sector Gwirfoddol i Bobl Croenddu Cymru
Jones	Eiddwen	Cymdeithas yr Athrawon ar Darlithwyr
Marson	Stuart	Cymdeithas y Prifathrawon Uwchradd
Pickavance	Sue	Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru (Cadeirydd)
Roberts	Bethan	Bwrdd yr Iaith Gymraeg
Robinson	Louise	Gwasanaeth Gwybodaeth y Cyngor Ysgolion Annibynnol
Smith	Steve	Fforwm
Warner	Barbara	Cymdeithas Gyrfa Cymru
Williams	Jane E	Grŵp Prif Swyddogion Ieuencid
Williams	John	Ysgol Uwchradd Pen-y-dre
Wilson	Veronica	Cyngor Gwasanaethau Ieuencid Gwirfoddol Cymru (CWVYS)
Worley	Pam	ELWa
Williams	Steve	Rheolwyr Tîm Troseddau Ieuencid

Grŵp Continwmm Dysgu

Badham	Linda	ACCAC (Cadeirydd)
Clarke	Trevor	Fframwaith Credydau a Chymwysterau Cymru, ELWa
Davies	Geraint	NASUWT
Davis-Fox	Shirley	Isa Training / Ffederasiwn Hyfforddiant Cenedlaethol (Cymru)
Edward	Elaine	UCAC
Greenidge	Jeff	Cymdeithas Lleiafrifoedd Ethnig Cymru Gyfan
Griffiths	Hugh	ACCAC
Griffiths	Tudor	Ysgol Uwchradd Sandfields
Hole	Steve	Cymdeithas Gyrfa Cymru
Howells	David	Menter yr Ifanc Cymru
Wyn Jones	Gareth	Estyn
Jones	Harold	Grŵp Prif Swyddogion Ieuencid

Lewis	Helen	Fforwm
Llewelyn	John	Cymdeithas Gyrfa Cymru
Lloyd	Lowri Wyn	Bwrdd yr Iaith Gymraeg
Morgan	Cheryl	Dysg
Morgan	Sue	Awdurdod Datblygu Cymru
Murphy	Geraldine	Partneriaeth Pobl Ifanc Sir Benfro
Palmer	Kenn	Fframwaith Credydau a Chymwysterau Cymru, ELWa
Parker	Arthur	CBAC
Peters	Tony	Llywodraeth Cynulliad Cymru
Price	Stephanie	Cyngor Gwasanaethau Ieuenctid Gwirfoddol Cymru (CWVYS)
Reed	Penelope	NATFHE
Roberts	John Owen	CBS Wrecsam
Saunders	Danny	Prifysgol Morgannwg
Tanner	Pamela	CCET Abertawe
Taylor	Courtney	Cyngor Ieuenctid Cymru
Thomas	Pauline	SHA Cymru
Williams	Dorian	Ysgol Dyffryn Teifi

Grŵp profiad sy'n canolbwyntio ar waith

Baker	Richard	Cymdeithas yr Athrawon a'r Darlithwyr
Baumgardt	Adele	Y Comisiwn Cyfle Cyfartal
Bastock	Jackie	ELWa
Bibey	Martin	Engineering Employers Federation
Blamey	Martin	Llywodraethwyr Cymru
Evans	Nathan	Rhwydwaith Sector Gwirfoddol i Bobl Croenddu Cymru
Freeman	Mark	Cymdeithas Gyrfa Cymru
Giles	David	CCET Bro Morgannwg
Griffiths	Hugh	ACACC
Griffiths	Graham	Estyn
Harding	Jill	Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru
Jermyn	Carys	Awdurdod Datblygu Cymru
Lake	Margaret	Partneriaeth Pobl Ifanc (Castell-nedd Port Talbot)
Lewis	Caryl	Cymdeithas y Prifathrawon Uwchradd
Loton-Jones	Sandra	LANTRA
Osborne	Chris	Cyflogwr
Overton	Carole	Dysg
Parkes	Richard	Ffederasiwn Hyfforddiant Cenedlaethol (Cadeirydd)
Peaper	Bill	SEMTA
Rees	Stuart	Llywodraeth Cynulliad Cymru
Reid	Bryan	e-skills UK
Snow	Jeff	Cyflogwr
Thomas	Gavin	Fforwm (Cadeirydd Dros Dro)
Treble	John	Prifysgol Cymru, Abertawe
Williams	John	Ysgol Uwchradd Pen-y-dre

Grŵp Cymorth Personol

Brown	Wyngrove	Cymdeithas Lleiafrifoedd Ethnig Cymru Gyfan
Camino	Liz	NUT Cymru
Cowan	Bethan	ELWa
Cundick	Julie	Partneriaeth Pobl Ifanc Blaenau Gwent
Davies	Elwyn	Cyngor Sir y Fflint
Davies	Hilary	Fforwm
Davies	Ray	Cyngor Sir y Fflint
Dickenson	Donna	CBS Wrecsam
Dix	Lynda	CBS Castell-nedd Port Talbot
Efans	Ifor Glyn	Cymdeithas y Prifathrawon Uwchradd
Evans	Richard	Cyngor Gwasanaethau Ieuenctid Gwirfoddol Cymru
Humphreys	Jim	Grŵp Prif Swyddogion Ieuenctid
Jones	Alison	Ymddiriedolaeth GIG Siroedd Conwy a Dinbych
Jones	Eiddwen	Cymdeithas yr Athrawon ar Darlithwyr
Jones	Terry	CCET Sir y Fflint
Lansdown	Alan	Llywodraeth Cynulliad Cymru
Lindoe	Sylvia	Estyn
M'Caw	Joyce	Cymdeithas Gyrfa Cymru (Cadeirydd)
Maxwell-Hill	Myra	Hyfforddiant Gogledd Cymru
Munnely	Carmel	Fforwm
Peddie	Alison	CBS Wrecsam
Pester	Sue	Prifysgol Cymru, Aberystwyth
Phillips	Tim	CWVYS (Cyswllt Ieuenctid)
Stewart	Elise	Canllaw

Mae pobl ifanc yn parhau i wneud cyfraniad hanfodol at ddatblygiad y Llwybrau Dysgu 14-19. Rydym yn ddiolchgar iawn i'r 150 o bobl ifanc a fu'n rhan o dri Grŵp Cyngorol Pobl Ifanc mewn gwahanol ranbarthau, ac a helpodd i lunio'r Canllawiau hyn.

Tim Prosiect 14-19 Llywodraeth Cynulliad Cymru

Terry Wales	Arweinydd Prosiect 14-19, Cyfranogiad Ieuenctid a Disgyblion
Elizabeth Williams	Pennaeth Cyfranogiad Ieuenctid a Disgyblion a Chadeirydd y Grŵp Llywio Cyffredinol
Meurig Roberts	Cyfranogiad Ieuenctid a Disgyblion
Russell Dobbins	Cyfranogiad Ieuenctid a Disgyblion
Chris Webb	Cyfranogiad Ieuenctid a Disgyblion

Sgiliau: Diffiniadau

Sgiliau Sylfaenol

Mae'r rhain yn cynnwys rhifedd a llythrennedd ac maent yn cael eu diffinio fel 'y gallu i ddarllen, ysgrifennu a siarad Saesneg neu Gymraeg a defnyddio mathemateg ar lefel i'w ddefnyddio'n y gwaith ac yn y gymdeithas yn gyffredinol'. Mae rhifedd yn cwmpasu'r gallu i ddehongli, cyfrifo a chyfathrebu â rhifau; mae llythrennedd yn cwmpasu'r gallu i siarad, gwranddo ac ymateb, darllen ac amgyffred, ac ysgrifennu i gyfathrebu.

Sgiliau Allweddol

Mae chwe sgil allweddol: Cyfathrebu; Cymhwyso Rhif; Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu; Datrys Problemau; Gweithio ag Eraill; a Gwell'ach Dysgu a'ch Perfformiad eich Hun.

Sgiliau Generig neu Sgiliau Trosglwyddadwy

Sgiliau yw'r rhain y gellir eu defnyddio ar draws galwedigaethau. Maent yn cynnwys sgiliau sylfaenol ac allweddol ynghyd ag amrywiaeth o rai eraill fel sgiliau arwain, cyflwyno a rhesymu, a gwerthoedd a phriodweddau personol fel cymhelliant, disgyblaeth a barnu.

Sgiliau Galwedigaethol

Dyma'r sgiliau penodol sydd eu hangen i weithio mewn galwedigaeth benodol, er mwyn bodloni safonau ar gyfer tasgau galwedigaethol. Nodir y rhain mewn Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol ar gyfer y mwyafrif o alwedigaethau.

Sgiliau Swydd-Benodol

Dyma'r sgiliau ychwanegol sydd eu hangen i gyflawni tasgau ar gyfer cyflogwr penodol.

Sgiliau Hanfodol

Term yw hwn a ddefnyddir i ddisgrifio'r amrywiaeth llawn o sgiliau sydd eu hangen ar bawb, beth bynnag eu hamgylchiadau personol, cymdeithasol neu economaidd.

Yn ôl diffiniad Tasglu Sgiliau Dyfodol Cymru 2000

Grid Cynllunio ar gyfer Llwybrau Dysgu

LLWYBR DYSGU	BLWYDDYN 9	BLWYDDYN 10	BLWYDDYN 11	BLWYDDYN 12	BLWYDDYN 13	TARGEDAU HIRDY MOR
FFURFIOL Cyfleoedd dysgu trefnedig yn arwain at gymwysterau cydnabyddedig						
HEB FOD YN FFURFIOL Rhaglenni trefnedig yn arwain at achrediad ond, fel rheol, y tu allan i'r NQF						
ANFFURFIOL Profiadau ehangach, nad ydynt yn arwain at achrediad fel rheol						

YR ANOGWR DYSGU

Disgrifiad Swydd Posibl (i'w addasu'n lleol)

Bydd yr Anogwr Dysgu'n darparu gwasanaeth cymorth, cyfarwyddyd a mentora i ddysgwyr dynodedig. Darperir y gwasanaeth ar ffurf gwaith grŵp neu waith un-i-un, yn dibynnu ar anghenion unigol. Mae cyfarwyddyd diduedd sy'n canolbwyntio ar y dysgwr yn rhan hanfodol o'r swydd.

Bydd yr Anogwr Dysgu'n gweithio fel rhan o'r tîm a bennir yn lleol ac o fewn systemau cefnogi grwpiau priodol. (Bydd trefniadau'r contract cyflogaeth a'r llinell reolaeth yn adlewyrchu amgylchiadau neilltuol y swydd).

Amcanion allweddol y Swydd

Amcanion allweddol swydd yr Anogwr Dysgu yw:

- meithrin perthynas weithiol dda gyda'r dysgwyr unigol er mwyn eu harwain trwy'r broses o gynllunio'u Llwybrau Dysgu eu hunain a rhoi blaenoriaeth i'w hanghenion dysgu;
- helpu dysgwyr unigol i benderfynu ar dargedau ac i wneud dewisiadau gwybodus;
- cydweithio â'r ysgol/coleg/staff hyfforddi, rhieni, Gyrfa Cymru ac asiantaethau perthnasol eraill i sicrhau bod y Llwybr Dysgu a ddewisir yn realistig ac yn briodol i ddiwallu anghenion y dysgwr unigol.
- canfod rhwystrau i ddysgu a chael gwared â nhw trwy ymyrraeth uniongyrchol, trwy ddatblygu mecanweithiau cefnogi ac, os oes angen, trwy gyfeirio'r dysgwr unigol at arbenigwyr i gael cymorth gan ddefnyddio trefniadau y cytunwyd arnynt;
- arwain dysgwyr unigol at ddealltwriaeth o'u harddulliau dysgu a mentora ac annog y dysgwyr i ddysgu'n fwy effeithiol.
- monitro cynnydd y dysgwr unigol yng nghyd-destun yr ysgol a'r amgylchedd cysylltiedig â gwaith a chynnig anogaeth, cyfarwyddyd a chefnogaeth yn ôl yr angen;
- helpu dysgwyr unigol i bennu targedau realistig a phriodol a'u helpu i fesur eu perfformiad eu hunain.
- cydweithio â staff Gyrfa Cymru i gefnogi dysgwyr unigol wrth iddynt wneud penderfyniadau am yrfa trwy roi iddynt y sgiliau a'r cyfleoedd i gael gwybodaeth berthnasol am addysg, hyfforddiant a gwaith a chynyddu eu hymwybyddiaeth o fyd gwaith;
- cael gwybodaeth am y disgyblion o ysgolion blaenorol ac o'r ysgol ei hunan er mwyn sicrhau bod cyfnodau pontio yn cael eu rheoli'n effeithiol;
- trafod gyda darparwyr addysg, hyfforddiant a gwaith ar ôl 16 er mwyn datblygu dealltwriaeth gadarn o'r wybodaeth a'r cyfleoedd sydd ar gael i bobl ifanc;

- bod yn ymwybodol o'r ddeddfwriaeth Amddiffyn Plant a gweithredu y tu mewn i'r canllawiau penodedig;
- sicrhau bod pob dysgwr unigol yn cael cyfle cyfartal;
- bod yn ymwybodol o anghenion ychwanegol dysgwyr unigol o leiafrifoedd ethnig mewn perthynas â iaith a chyfle cyfartal a dysgwyr y mae arnynt angen cymorth ychwanegol;
- helpu dysgwyr unigol i gael gwybod o ble y gellir cael a chyflawni sgiliau allweddol;
- bod yn ymwybodol o'r angen i osgoi stereoteipio;
- cydweithio â'r dysgwr i gofnodi eu profiadau dysgu, er enghraifft trwy eu Ffeil Cynnydd.

TREFNIADAETH

Bydd yr Anogwr Dysgu yn:

- cofnodi ac yn rheoli'r wybodaeth sy'n deillio o'i (g)waith gyda dysgwyr unigol yn unol â threfniadau penodedig;
- paratoi adroddiadau ar y dysgwyr unigol ac yn cynnal cyfarfodydd rheolaidd gyda'r rhai sy'n gyfrifol am ofal bugeiliol yn y sefydliad dysgu arweiniol;
- mynychu cyfarfodydd adolygu gyda'i (h)arweinydd tîm a chydweithwyr eraill, yn ôl yr angen;
- cymryd rhan mewn cyrsiau datblygiad proffesiynol ac mewn hyfforddiant penodol a gynllunnir yn arbennig ar gyfer Anogwyr Dysgu yng Nghymru.

I'w mireinio eto yng ngoleuni prosiectau peilot yn 2004-5

Swyddogaeth y Rhwydweithiau 14-19

O Y Wlad sy'n Dysgu: Llwybrau Dysgu 14-19, Cynllun Gweithredu 2003

Bydd y rhwydweithiau 14-19 yn:

- sefydlu'r **ffordd y byddant yn gweithio**, i gysylltu datblygiad cyfnod 14-16 gyda datblygiad ôl-16 a luniwyd gan CCET a YPP er enghraifft;
- **cynnwys argymhellion blynyddol perthnasol CCET ac agweddau ar Gynlluniau Darparu Glynnyddol YPP** heb ymyrryd na dyblygu swyddogaethau'r CCET neu YPP eu hunain, gan sicrhau cydgysylltiad yn y cynllunio rhwng Rhwydweithiau 14-19, CCET a YPP;
- sicrhau bod Cynlluniau Datblygu 14-19 yn adlewyrchu **dogfennau cynllunio eraill** megis y Datganiad Rhanbarthol o Anghenion a Blaenoriaethau (DRhAB), Cynllun Strategol Addysg (CSA), ac ati;
- trafod â phobl ifanc i ddatblygu darpariaeth sy'n eu **hysgogi a'u hysbrydoli**;
- dangos sut y gall **agweddau penodol** ar y Cynllun Gweithredu hwn gael eu **gweithredu** ar lefel leol;
- sefydlu amserlenni cyffredin ac ystyried dulliau eraill i sicrhau **hyblygrwydd i ddysgwyr** yn yr ardal megis 'grwpiau dysgwyr' yn hytrach na 'grwpiau blwyddyn', a chynnwys mynediad a thrafnidiaeth;
- dadansoddi dewisiadau opsiwn sy'n bodoli eisoes, datblygu opsiynau arloesol a datblygu **Dewislen Opsiynau** ar gyfer eu hardal leol, gan ystyried dewis i ddysgwyr mewn ardaloedd gwledig, arddangos mwy o ddewis i ddysgwyr, yn enwedig opsiynau mwy ymarferol a rhai cymhwysol, ac osgoi dyblygu darpariaeth;
- creu cyfleoedd – a chynnwys amser – i **bobl ifanc gael blasu** – estynedig os oes angen – yng Nghyfnod Allweddol 3 neu ar ddechrau CA4 cyn gwneud dewisiadau fel rhan o strategaeth y cytunwyd arni i gynorthwyo pobl ifanc i osod nod a gwneud dewisiadau yn 14 oed;
- ceisio datblygu darpariaeth mewn **canolfannau hyfforddi penodol** gan gynnwys canolfannau awdurdod lleol, darparwyr hyfforddi preifat a chyfleusterau colegau AB i alluogi mwy o bobl ifanc 14-16 oed i gael profiad o ddysgu o ansawdd uchel sy'n canolbwyntio ar waith;
- ystyried y goblygiadau **iechyd a diogelwch** wrth ddarparu profiadau ehangach i bobl ifanc 14-16 oed;
- gweithio gyda chyflogwyr, Cyngorau Sgiliau Sector, Gyrfa Cymru, CC-ELWa a phartneriaid eraill i ddatblygu **rhaglenni ar gyfer profiad gwaith**,

- ceisio annog **cyflogwyr i gymryd rhan** ac ymuno â'r Adduned Sgiliau Sylfaenol;
- ystyried ffyrdd i fynd i'r afael ag **anghenion hyfforddi darparwyr dysgu** ar lefel leol;
- gweithio gyda'r YPP i greu ac ymestyn yr **ystod cyfleoedd a phrofiadau ehangach** i bobl ifanc ddatblygu a chymhwysu sgiliau hanfodol, yn cynnwys profiadau awyr agored a phreswyl perthnasol;
- cynllunio'r gwaith i weithredu **Annogwr Dysgu** a dulliau **Cymorth Personol** i bobl ifanc o fis Medi 2005 yn seiliedig ar argymhellion y gweithgorau ac is-grwpiau perthnasol;
- arddangos sut y bydd **darpariaeth trwy gyfrwng y Gymraeg ar gyfer opsiynau ehangach** yn y maes yn cael ei sicrhau;
- ystyried sut y gellir ymestyn hyblygrwydd a dewis i **ddysgwyr ag anghenion addysgol arbennig**;
- dylai pob Rhwydwaith 14-19 sicrhau bod ganddynt brotocolau y cytunwyd arnynt ar waith erbyn mis Medi 2006 ar gyfer y **gefnogaeth ychwanegol** sydd ei hangen i alluogi pobl ifanc ag anghenion addysgol arbennig ac eraill megis grwpiau du a lleiafrifoedd ethnig i gael mynediad i'r holl ystod o gyfleoedd sy'n ddyledus iddynt yn eu llwybr dysgu eu hunain;
- ystyried a **monitro dewisiadau opsiwn a chyflawniad** i ddysgwyr duon a dysgwyr o leiafrifoedd ethnig ac mewn perthynas â stereoteipio rhyw;
- datblygu **protocolau pontio** ar gyfer dysgwyr sy'n symud o un Annogwr Dysgu i un arall, neu o un lleoliad dysgu i un arall erbyn 2006;
- **monitro a gwerthuso datblygiadau** i roi gwybodaeth i'r Grŵp Llywio Cyffredinol;
- datblygu **strategaeth gyfathrebu**, mewn partneriaeth â'r Grŵp Llywio Cyffredinol, i ddweud wrth yr holl bartneriaid am ddatblygiadau lleol a chenedlaethol;
- mewn cydweithrediad agos â'r YPP lleol, cynhyrchu **Prosbectws Gweithgareddau ar gyfer pobl ifanc 14-19 oed** o fis Medi 2004 gan gynnwys gweithgareddau dysgu a hamdden a rhai wedi'u seilio ar y we yn ogystal â rhai wedi'u cyhoeddi.

Dogfennau a strategaethau cysylltiedig

Cymru: Gwlad Well. Medi 2003

<http://www.cymru.gov.uk/themesbettercountry/index.htm>

Y Wlad sy'n Dysgu. Dogfen Ymbaratoi. Medi 2001

<http://www.cymru.gov.uk/subieducationtraining/content/learningcountry/tlcontents-w.htm>

Y Wlad sy'n Dysgu; Llwybrau Dysgu. Dogfen Ymgynghori. Hydref 2002

<http://www.cymru.gov.uk/subieducationtraining/content/Consultation/learning/learning-country-w.htm>

Y Wlad sy'n Dysgu; Llwybrau Dysgu 14-19. Cynllun Gweithredu. Ebrill 2003

<http://www.cymru.gov.uk/subieducationtraining/content/Consultation/learning/learning-country-w.htm>

Ymestyn Hawliau: Cynorthwyo Pobl Ifanc o 11 i 25 Oed yng Nghymru: (Cyfarwyddyd a Chanllawiau), Gorffennaf 2002

<http://www.cymru.gov.uk/subieducationtraining/content/sfyp/contents-w.htm>

Ysgolion Bro 2003

<http://www.dysgu.cymru.gov.uk/pdfs/c3403-community-focused-schools-w.pdf>

Sgiliau Dyfodol Cymru 2003. Arolwg Sgiliau Generig 2003

<http://www.futureskillswales.com/eng/content.php?cID=5&pID=1&zID=58>

Lles yng Nghymru 2002

http://www.cymru.gov.uk/healthplanonline/health_plan/content/well-being-in-wales-ww.pdf

Strategaeth E-Dysgu i Gymru 2001

<http://www.cymruarlein.cymru.gov.uk/pdf/e-strategy.pdf>

Cynllun Gweithredu Sgiliau a Chyflogaeth Cymru 2002

<http://www.cymru.gov.uk/subieducationtraining/content/employment/skillsemployment-actionplan-w.pdf>

Dogfen Ymgynghori ar Gynllun Gweithredu Sgiliau a Chyflogaeth 2004

<http://www.dysgu.cymru.gov.uk/pdfs/seap-04-cons-w.pdf>

Cynllun Gweithredu Fframwaith Credydau a Chymwysterau Cymru: Gorffennaf 2003

www.elwa.ac.uk/doc_bin/Credit%20Framework/Implementation%20Planw.pdf

Fframwaith Addysg Bersonol a Chymdeithasol: Cyfnodau Allweddol 1 i 4

http://www.accac.org.uk/download_pdf/w_pse.pdf

Iaith Pawb 2003

<http://www.cymru.gov.uk/subiculture/content/iaith-pawb-w.pdf>

Fframwaith ar gyfer Addysg Gysylltiedig â Gwaith i Bobl Ifanc 14-19 oed yng Nghymru
http://www.accac.org.uk/download_pdf/w_wre.pdf

Fframwaith ar gyfer Addysg a Chyfarwyddyd Gyrfaedd i Bobl Ifanc 11-19 oed yng Nghymru
http://www.accac.org.uk/download_pdf/2003/framework_careers_education_and_guidance_w.pdf

Addysg a Chyfarwyddyd Gyrfaedd: Canllawiau Atodol
http://www.accac.org.uk/download_pdf/2003/careers_education_&_guidance_w.pdf

Cysylltiadau rhwng ABCh, AChG ac AGG mewn addysg uwchradd
http://www.accac.org.uk/download_pdf/links_between_pse_ceg_wre_w.pdf

Eich Nodiadau

Cynhyrchwyd y gwaith celf gan Alison White o Ysgol St Christopher, Wrecsam, fel rhan o'i gwaith cwrs TGAU